

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI INSPEKCJI HANDLOWEJ W 2014 R.

Warszawa, 2015 r.

SPIS TREŚCI

<i>Rozdział I</i>	4
<i>ZADANIA INSPEKCJI HANDLOWEJ</i>	4
<i>Rozdział II</i>	4
<i>REALIZACJA PLANU KONTROLI INSPEKCJI HANDLOWEJ NA ROK 2014</i>	4
<i>Rozdział III</i>	5
<i>KONTROLE INSPEKCJI HANDLOWEJ</i>	5
1. ZAKRES DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ INSPEKCJI HANDLOWEJ	5
2. WYNIKI KONTROLI	9
2.1. Bezpieczeństwo produktów	9
2.1.1. Wyniki kontroli w zakresie systemu kontroli wyrobów i systemu kontroli stworzonego na podstawie ustawy o obowiązkach w zakresie informowania o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię	9
2.1.1.1. Dane dotyczące kontroli w podziale na poszczególne akty prawne ułożone ze względu na liczbę skontrolowanych wyrobów.	12
2.1.2. Kontrole w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów	16
2.1.2.1. Porównanie struktury przedmiotowej i podmiotowej kontroli w roku 2014 do poprzedniego	18
2.1.2.2. Wyniki kontroli w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów	18
2.1.3. Współpraca z organami celnymi.	20
2.2. Jakość paliw	21
2.2.1. Kontrola jakości paliw ciekłych	21
2.2.2. Kontrola jakości gazu skroplonego LPG	23
2.2.3. Kontrola jakości biopaliw ciekłych	23
2.2.4. Kontrola lekkiego oleju opałowego w zakresie zawartości siarki	23
2.3. Pozostałe produkty konsumenckie i usługi	24
2.3.1. Kontrola artykułów nieżywnościowych i usług	24
2.3.1.1. W zakresie produktów włókienniczych	24
2.3.1.2. W zakresie baterii i akumulatorów	25
2.3.1.3. W zakresie chemikaliów	25
2.3.1.4. W zakresie legalności i prawidłowości działania przedsiębiorców świadczących usługi dla ludności	27
2.3.1.5. W zakresie detergentów	27
2.3.1.6. W zakresie naziemnej telewizji cyfrowej	28
2.3.1.7. W zakresie produktów biobójczych	28
2.3.1.8. W zakresie legalności działania przedsiębiorców prowadzących sprzedaż produktów i usług przez Internet	29
2.3.1.9. W zakresie etykietowania opon	30
2.3.1.10. W zakresie prawidłowości wprowadzania do obrotu pojazdów, przedmiotów wyposażenia i części przeznaczonych dla konsumentów	30
2.3.1.11. W zakresie kosmetyków	31
2.3.2. Kontrola artykułów rolno-spożywczych i usług gastronomicznych	31
2.3.2.1. Jakość produktów żywnościowych – badania organoleptyczne i fizykochemiczne	33
2.3.2.2. Zawartość netto środków spożywczych	38
2.3.2.3. Prawidłowość oznakowania środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	38

2.3.2.4. Kontrole planowe produktów rolnictwa ekologicznego	41
2.3.2.5. Kontrole planowe produktów z chronionymi oznaczeniami (CHNP, ChOG, GTS)	43
2.3.2.6. Aktualność terminów przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości	45
2.3.2.7. Legalność działania przedsiębiorców	45
2.3.2.8. Kontrole nie obejmujące prawa żywnościowego – w zakresie obrotu wyrobami alkoholowymi i tytoniowymi	45
2.4. Wykorzystanie ustaleń kontroli	47
2.4.1. System kontroli wyrobów w ramach oceny zgodności	47
2.4.2. Ogólne bezpieczeństwo produktów	48
2.4.3. Systemy unijne – RAPEX, ICSMS	49
2.4.4. Paliwa	50
2.4.5. Artykuły nieżywnościowe i usługi	50
2.4.6. Artykuły rolno-spożywcze i usługi gastronomiczne	50
2.5. Współpraca międzynarodowa	51
Rozdział IV	52
OCHRONA KONSUMENTÓW	52
1. SKARGI KONSUMENCKIE WPŁYWAJĄCE DO INSPEKCJI HANDLOWEJ	52
2. SPOSOBY ZAŁATWIANIA INFORMACJI (SKARG) KONSUMENCKICH	54
2.1. Załatwianie informacji konsumentów w formie kontroli	54
2.2. Załatwianie skarg poprzez mediacje	55
2.3. Inne sposoby załatwiania spraw	57
3. PORADNICTWO KONSUMENCKIE	57
4. STAŁE POLUBOWNE SĄDY KONSUMENCKIE	58
5. PROWADZENIE PRZEZ WOJEWÓDZKICH INSPEKTORÓW INSPEKCJI HANDLOWEJ LIST RZECZOZNAWCÓW DO SPRAW JAKOŚCI PRODUKTÓW LUB USŁUG	60

Rozdział I

ZADANIA INSPEKCJI HANDLOWEJ

Podstawą działania Inspekcji Handlowej jest ustawa z dnia 15 grudnia 2000 roku o Inspekcji Handlowej (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 148 z późn. zm.).

Inspekcja wykonuje zadania w 4 podstawowych dziedzinach:

- 1) kontrola produktów w zakresie:
 - a) spełniania przez wyroby zasadniczych lub innych wymagań,
 - b) spełniania ogólnych wymagań bezpieczeństwa;
- 2) kontrola paliw w ramach systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw;
- 3) kontrola produktów i usług oraz działania przedsiębiorców, w tym:
 - a) kontrola produktów znajdujących się w obrocie handlowym lub przeznaczonych do wprowadzenia do takiego obrotu, w tym w zakresie oznakowania i zafałszowań,
 - b) kontrola usług,
 - c) kontrola legalności i rzetelności działania przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w rozumieniu odrębnych przepisów w zakresie produkcji, handlu i usług,
 - d) kontrola przestrzegania przez przedsiębiorców przepisów określonych ustaw;
- 4) ochrona interesów i praw konsumentów poprzez:
 - a) podejmowanie mediacji pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą,
 - b) organizowanie i prowadzenie stałych polubownych sądów konsumenckich,
 - c) prowadzenie poradnictwa konsumenckiego.

Swoje zadania Inspekcja Handlowa realizuje między innymi poprzez kontrole planowe, tj. zawarte w Planie kontroli Inspekcji Handlowej na dany rok oraz kontrole pozaplanowe, tj. kontrole wynikające z otrzymywanych skarg i informacji, przede wszystkim od konsumentów, centralnych i terenowych organów administracji państwowej, organów samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorców.

Celem działań Inspekcji Handlowej jako jednego z elementów sieci na rzecz konkurencji i konsumentów jest dążenie do stworzenia takiego rynku, na którym konsument będzie czuł się bezpiecznie.

Rozdział II

REALIZACJA PLANU KONTROLI INSPEKCJI HANDLOWEJ NA ROK 2014

Plan kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2014 zakładał przeprowadzenie 5 770 kontroli w ramach 63 tematów.

W Planie kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2014 wyodrębniono 4 obszary kontroli w zakresie:

• dyrektyw nowego podejścia	1 274 kontroli,
• ogólnego bezpieczeństwa produktów	822 kontroli,
• innych produktów niezwykłościowych i usług	1 394 kontroli,

- artykułów rolno-spożywczych

2 280 kontroli.

Kontrolę jakości paliw przeprowadzono w oparciu o odrębny program zgodnie z ustawą z dnia 25 sierpnia 2006 roku o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2014 r., poz. 1728).

Wykonując zadania określone w Planie kontroli na rok 2014 Inspekcja Handlowa przeprowadziła w zakresie:

• dyrektyw nowego podejścia	1 593 kontrole (125 proc. planu),
• ogólnego bezpieczeństwa produktów	1 151 kontroli (140 proc. planu),
• innych produktów nieżywnościowych i usług	2 051 kontroli (147 proc. planu),
• artykułów rolno-spożywczych	2 518 kontrole (110 proc. planu).

Wykaz tematów kontroli planowych zrealizowanych w roku 2014 stanowi załącznik nr 1 do sprawozdania.

Rozdział III

KONTROLE INSPEKCJI HANDLOWEJ

1. ZAKRES DZIAŁALNOŚCI KONTROLNEJ INSPEKCJI HANDLOWEJ

W 2014 roku działania Inspekcji Handlowej koncentrowały się na kontroli:

- 1) produktów pod kątem spełniania zasadniczych lub innych wymagań oraz ogólnego bezpieczeństwa,
- 2) paliw w ramach systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw,
- 3) produktów i usług,
- 4) działalności przedsiębiorców, w tym:
 - a) legalności i rzetelności działania przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie produkcji, handlu i usług,
 - b) przestrzegania przepisów określonych ustaw.

Inspekcja Handlowa realizowała kontrole:

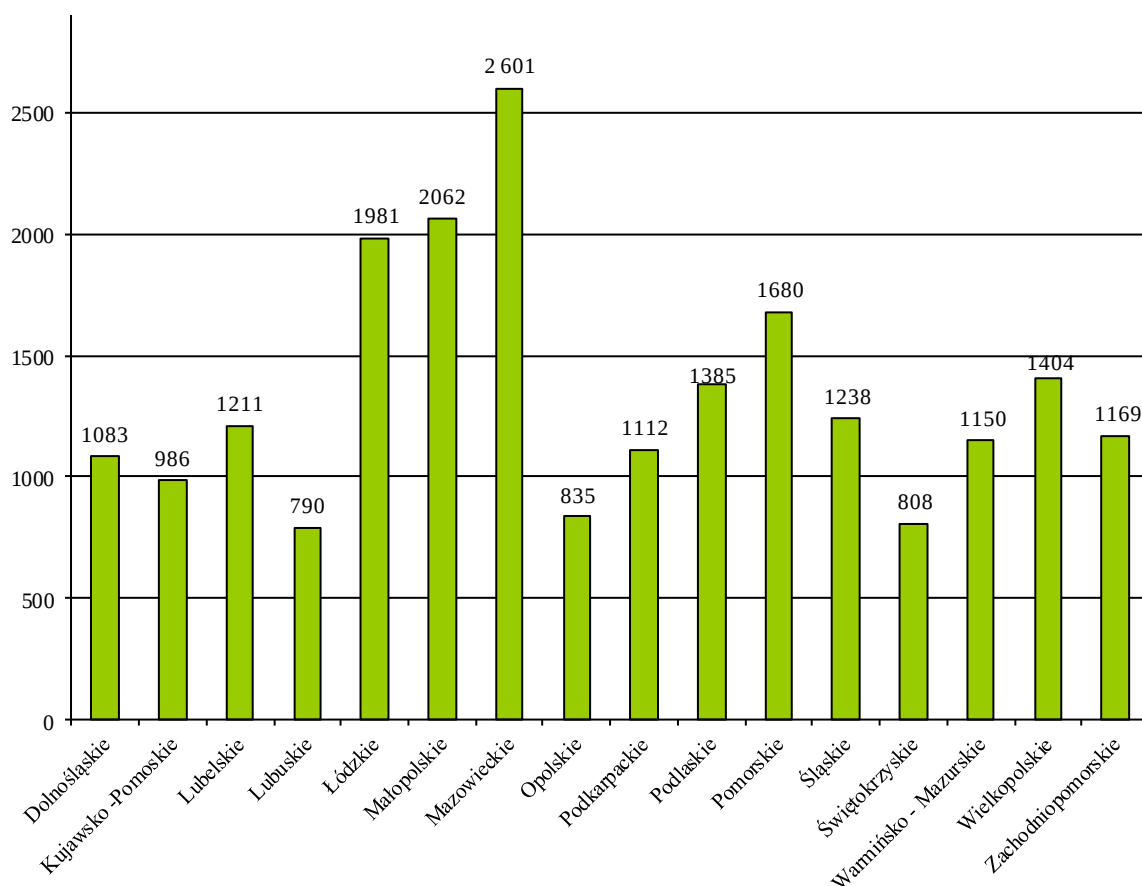
- 1) o znaczeniu krajowym, których przedmiot określony został w Planie Kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2014 i Programie Kontroli Jakości Paliw,
- 2) o charakterze interwencyjnym wynikające ze zleceń Prezesa UOKiK w związku z informacjami organów administracji publicznej, organizacji konsumentów oraz bieżącej oceny rynku i występujących na nim zjawisk,
- 3) o znaczeniu lokalnym wynikające ze zleceń wojewody lub informacji przekazywanych do wojewódzkich inspektorów przez organy i organizacje lokalne lub konsumentów oraz bieżącej oceny rynku lokalnego i występujących na nim zjawisk.

Kontrole prowadzone przez Inspekcję Handlową w 2014 roku obejmowały pięć obszarów tematycznych określonych w Planie kontroli Inspekcji Handlowej na rok 2014 i w Programie Kontroli Jakości Paliw:

- 1) zasadniczych i innych wymagań wyrobów w ramach systemu oceny zgodności,
- 2) bezpieczeństwa produktów w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów,
- 3) jakości paliw,

- 4) artykułów żywnościowych,
- 5) pozostałych produktów i usług.

Wykres 1. Liczba kontroli przeprowadzonych w 2014 r. w poszczególnych województwach (wojewódzkich inspektoratach Inspekcji Handlowej)

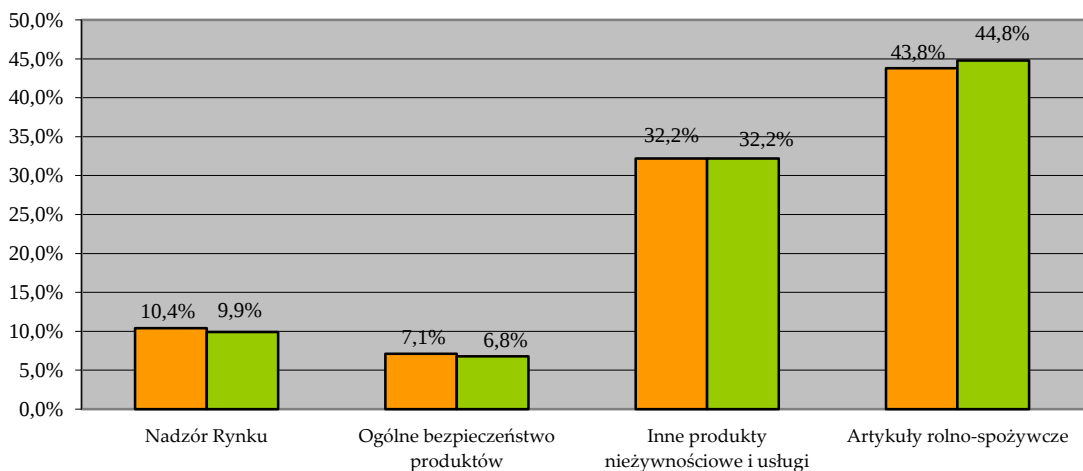

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Ogółem w 2014 roku Inspekcja Handlowa przeprowadziła łącznie 21 495 kontroli, co stanowi wielkość zbliżoną do liczby kontroli przeprowadzonych w 2013 roku.

W 2014 roku nie zmieniła się (licząc z dokładnością do jednego punktu procentowego) struktura przedmiotowa kontroli w stosunku do roku poprzedniego.

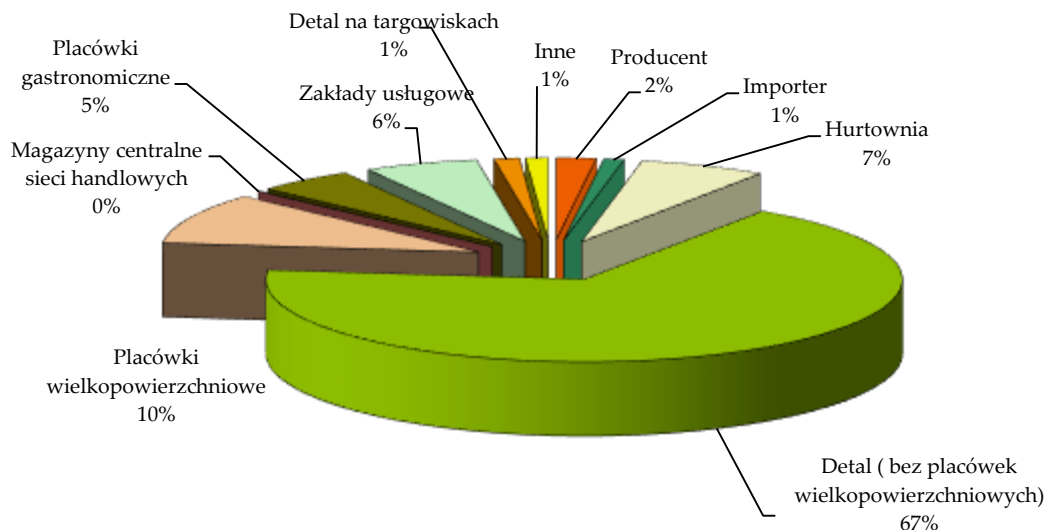
Wykres 2. Struktura przedmiotowa kontroli
w 2014 r. i 2013 r.

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

W 2014 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, większość kontroli Inspekcji Handlowej przeprowadzana była w handlu detalicznym, w tym w sklepach wielkopowierzchnowych (tj. super i hipermarketach oraz dyskontach).

Wykres 3. Struktura podmiotowa kontroli w 2014 r.

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Okolo 20 proc. kontroli objelo placowki o duzym strumieniu przeplywu wyrobów (hurtownie, obiekty wielkopowierzchniowe, zakłady produkcyjne), co umożliwilo sprawdzenie

większej liczby produktów podczas jednej kontroli.

Zgodnie z przyjętymi zasadami, podczas przeprowadzanych kontroli przedmiotem zainteresowania inspektorów Inspekcji Handlowej były przede wszystkim te grupy produktów, w których prawdopodobieństwo wystąpienia nieprawidłowości było szczególnie wysokie i produkty zgłaszane przez konsumentów jako niebezpieczne lub niewłaściwej jakości.

W poszczególnych obszarach przedmiotem kontroli były m.in.:

- 1) w zakresie wyrobów objętych dyrektywami nowego podejścia: zabawki, konsumencki sprzęt elektryczny (w tym gospodarstwa domowego, klimatyzatory, wentylatory, oprawy oświetleniowe, przedłużacze, listwy zasilające, ładowarki, lampki choinkowe, girlandy), elektronarzędzia i narzędzia spalinowe, głównie rolnicze i ogrodnicze (odkurzacze liści, rozdrabniacze, kosiarki, podkaszarki, aeratory), podnośniki używane przez konsumentów, wciągarki, narzędzia wykorzystywane przez konsumentów do prac remontowo-budowlanych, wagi nieautomatyczne, wyroby pirotechniczne, bezkierunkowe lampy do użytku domowego;
- 2) w zakresie wyrobów objętych ustawą o ogólnym bezpieczeństwie produktów: płyny do spryskiwaczy, podpałki do grilla, odzież dziecięca, wyposażenie samochodów (np. linki holownicze, pasy mocujące), rowery dziecięce i akcesoria rowerowe, meble ogrodowe, drabiny, rolety i żaluzje, artykuły dla małych dzieci (nosidełka, kołyski, łóżeczka, wysokie krzeselka, kojce), urządzenia wypornościowe do nauki pływania, produkty rażące prądem (gadżety szokowe), oznakowanie obuwia, w tym dziecięcego;
- 3) w zakresie paliw: paliwa ciekłe, gaz skroplony (LPG) i lekki olej opałowy, biopaliwa ciekłe;
- 4) w zakresie innych artykułów nieżywnościowych i usług: produkty włókiennicze, różnego rodzaju wyroby chemii gospodarczej, różnego rodzaju substancje chemiczne, mieszaniny chemiczne i produkty biobójcze przeznaczone dla konsumentów, akumulatory samochodowe i różnego rodzaju baterie, pojazdy, przedmioty wyposażenia oraz części samochodowe, prawidłowość etykietowania opon pod kątem efektywności paliwowej i innych zasadniczych parametrów, działalność przedsiębiorców prowadzących sprzedaż przez Internet;
- 5) w zakresie artykułów żywnościowych:
 - produkty żywnościowe: mleko i produkty mleczne w tym szczególnie sery dojrzewające i masło, produkty kozie i owcze, produkty z najniższej „półki cenowej” (segment ekonomiczny), soki otrzymywane wprost z owoców, z wyłączeniem soków otrzymywanych z koncentratów lub soków zagęszczonych, wszystkie kategorie oliwy z oliwek, mrożone wyroby kulinarne, wyroby czekoladowe, woda oraz wody smakowe, napoje (głównie energetyzujące), produkty posiadające chronione oznaczenia geograficzne (ChOG), chronione nazwy pochodzenia (ChNP) oraz gwarantowane tradycyjne specjalności (GTS), jaja spożywcze, produkty rolnictwa ekologicznego, mrożone ryby oraz owoce morza, wyroby alkoholowe i tytoniowe podlegające obowiązkowi oznakowania znakami skarbowymi akcyzy,
 - usługi gastronomiczne: typu fast-food, oferowane przez placówki działające w rejonach nasilonego ruchu turystycznego w sezonie letniego wypoczynku oraz serwujące potrawy kuchni zagranicznych (azjatyckiej, tureckiej, włoskiej itd.).

2. WYNIKI KONTROLI

2.1. Bezpieczeństwo produktów

2.1.1. Wyniki kontroli w zakresie systemu kontroli wyrobów i systemu kontroli stworzonego na podstawie ustawy o obowiązkach w zakresie informowania o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię

W 2014 r. skontrolowano wyroby objęte 14 aktami prawnymi (patrz niżej punkt 2.1.1.1.) określającymi dla poszczególnych produktów wymagania techniczne i prawne wpływające na bezpieczeństwo konsumentów i końcowych użytkowników oraz spełnianie wymagań unijnego prawodawstwa, w zakresie których ustawowym organem wyspecjalizowanym jest Inspekcja Handlowa.

Wyniki kontroli

Kontrolą w zakresie systemu kontroli wyrobów i obowiązków informowania o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię objęto łącznie 8 866 rodzajów wyrobów (o 0,1 proc. więcej niż w 2013 r.) u 2 181 przedsiębiorców (o 2,3 proc. więcej niż w 2013 r.).

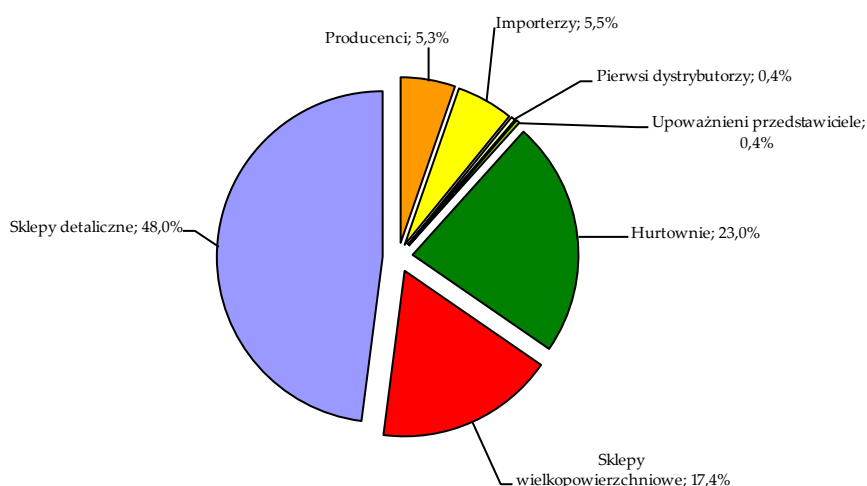
Kontrole przeprowadzono u następujących przedsiębiorców:

- 1 046 sklepach detalicznych (w 2013 r. – 987),
- 501 hurtowniach (w 2013 r. – 575),
- 380 sklepach wielkopowierzchniowych¹ (w 2013 r. – 358),

oraz u:

- 121 importerów (w 2013 r. – 112),
- 116 producentów (w 2013 r. – 99),
- 9 pierwszych dystrybutorów (brak danych za 2013 r.),
- 8 upoważnionych przedstawicieli (w 2013 r. – 2).

Wykres 4. Struktura placówek objętych kontrolą w ramach nadzoru rynku w 2014 r.

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

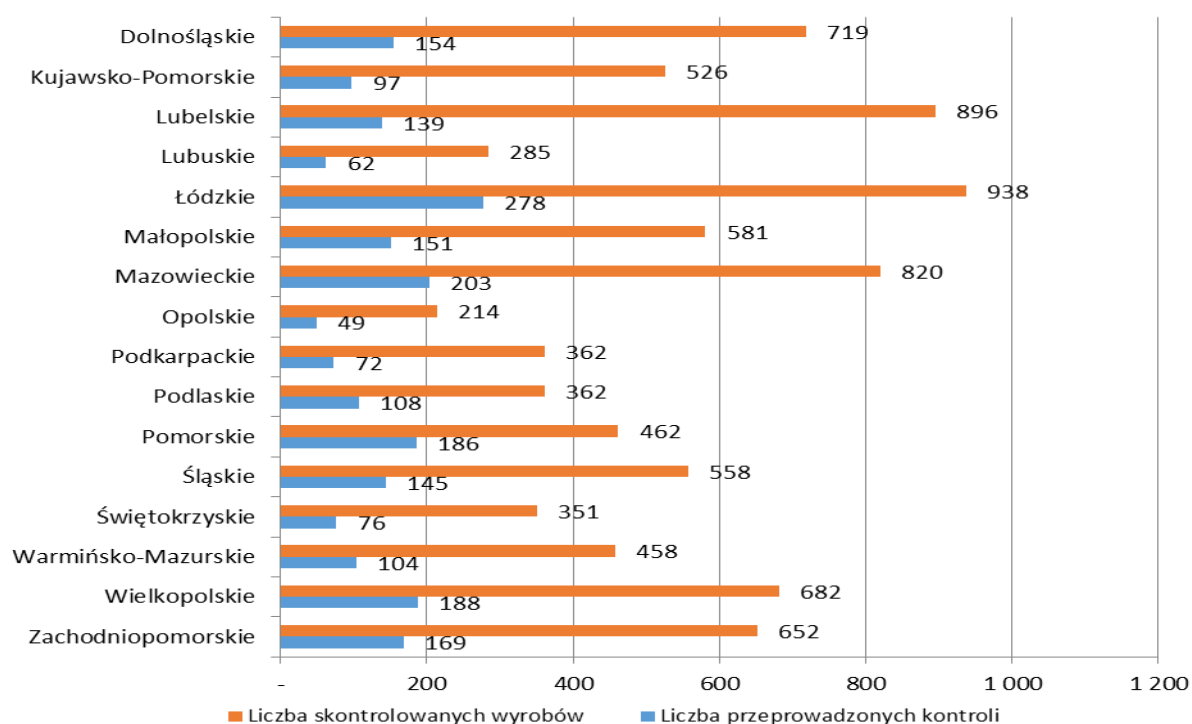
¹ tj. super i hipermarketach oraz dyskontach

Oprócz kontroli planowych (które stanowiły 70,1 proc. ogólnej liczby kontroli), przeprowadzano także kontrole sprawdzające, mające na celu zweryfikowanie wykonania obowiązków nałożonych na przedsiębiorców (np. wycofania danego wyrobu z obrotu). Dodatkowo inspektorzy Inspekcji Handlowej mają obowiązek reagowania na sygnały o występowaniu na rynku produktów niebezpiecznych zgłoszonych w unijnym systemie szybkiego powiadamiania o wyrobach niebezpiecznych RAPEX. W statystykach ujęto kontrole, w przypadku których nie były kontrolowane wyroby, a jedynie przedsiębiorcy (w sytuacji, gdy wyrób został wycofany z rynku, czyli przedsiębiorca wykonał nakaz wycofania produktu lub zgłoszonego w unijnym systemie RAPEX wyrobu nie znaleziono na rynku polskim).

Ponadto w 2014 r. Prezes UOKiK, w związku z otrzymanymi skargami, zlecił Inspekcji Handlowej przeprowadzenie 29 kontroli interwencyjnych.

W 2014 r. liczba kontroli przeprowadzonych w zakresie ustawy o systemie oceny zgodności oraz ustawy o obowiązkach w zakresie informowania o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię, a także liczba skontrolowanych wyrobów w podziale na województwa kształtowała się następująco:

Wykres 5. Liczba kontroli przeprowadzonych w zakresie systemu kontroli wyrobów i systemu kontroli wyrobów stworzonego na podstawie ustawy o obowiązkach w zakresie informowania o zużyciu energii przez produkty wykorzystujące energię w podziale na województwa – 2014 r.

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

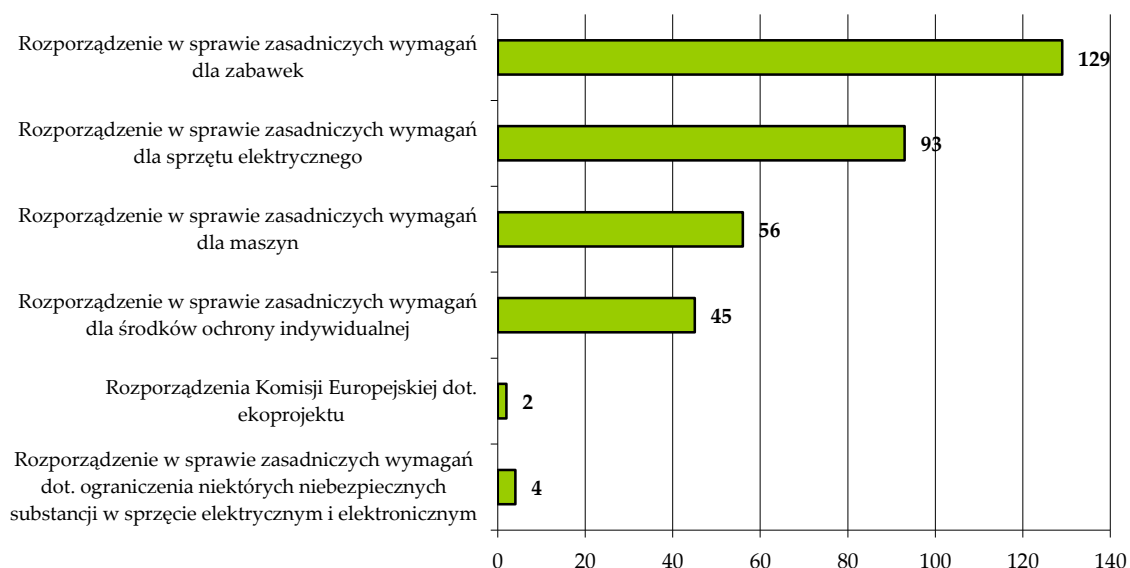
W rezultacie przeprowadzonych kontroli wykryto następujące nieprawidłowości, które są wspólne dla wszystkich mających zastosowanie wymagań:

- niezgodności z zasadniczymi wymaganiami dotyczącymi oznakowania, dokumentacji, instrukcji, ostrzeżeń itp. (15,7 proc. skontrolowanych wyrobów),
- brak lub nieprawidłowo sporządzona deklaracja zgodności (12,5 proc. skontrolowanych wyrobów),
- niezgodności z zasadniczymi wymaganiami o charakterze konstrukcyjnym (5,1 proc. skontrolowanych wyrobów),
- brak lub nieprawidłowe oznakowanie znakiem CE (3,2 proc. skontrolowanych wyrobów),
- inne – np. brak dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie procedury oceny zgodności, takich jak certyfikat badania typu WE, dokumentacji technicznej (12,1 proc. skontrolowanych wyrobów).

W wyrobach kwestionowanych podczas kontroli bardzo często stwierdzano więcej niż jedną nieprawidłowość.

Skuteczną i szybką formą eliminowania wyrobów stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia, sprowadzanych z krajów trzecich, jest zatrzymywanie ich przez organ celny na granicy, przed dopuszczeniem do obrotu i wnioskowanie do właściwego organu wyspecjalizowanego o opinię w tym zakresie. W 2014 r. Inspekcja Handlowa wydała 360 opinii dotyczących spełniania wymagań określonych w przepisach prawa przez wyroby wprowadzane do obrotu na polski obszar celny. Wydane opinie dotyczyły wyrobów objętych przepisami 6 aktów prawnych. Struktura opinii wydanych przez IH w 2014 r. przedstawiona została na poniższym wykresie.

Wykres 6. Struktura wydanych opinii wg poszczególnych aktów prawnych w 2014 r.

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.1.1.1. Dane dotyczące kontroli w podziale na poszczególne akty prawne ułożone ze względu na liczbę skontrolowanych wyrobów.

W 2014 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła 2 181² kontroli spełniania wymagań w obszarze systemu kontroli wyrobów, oceniając 8 866 rodzajów wyrobów w zakresie następujących aktów prawnych (krajowych i unijnych):

Tabela 1

Lp.	Akt prawny	Kategorie wyrobów objęte kontrolą	Liczba kontroli	Liczba wyrobów objętych kontrolą
1.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla zabawek (Dz. U. Nr 83, poz. 454, z późn. zm.)	Zabawki wypchane miękkie, lalki, zabawki dla niemowląt do oglądania, chwytania i/lub ściskania, materiały artystyczne i rzemieślnicze oraz podobne artykuły, książki o wartości zabawowej, kostiumy, przebrania i maski, zabawki rozwijające umiejętności, zabawki w żywności, zabawki do zabawy w piasku lub wodzie, zabawki - sprzęt do zabaw sportowych i piłki, zabawki do których dziecko może wejść, sprzęt audiowizualny, zabawki konstrukcyjne i układanki, zestawy do eksperymentowania, zabawki funkcjonalne, zestawy gier, pojazdy napędzane mechanicznie i/lub elektrycznie	709	3 572
2.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 sierpnia 2007 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla sprzętu elektrycznego (Dz. U. Nr 155, poz. 1089)	Przedłużacze, zasilacze, ładowarki, lampki choinkowe, girlandy, urządzenia chłodnicze, pralki, suszarki bębnowe, zmywarki, klimatyzatory, wentylatory	719	2 213
3.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 17 grudnia 2010 r. w sprawie procedur oceny zgodności wyrobów wykorzystujących energię oraz ich oznakowania (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 32)	Urządzenia chłodnicze, pralki, suszarki bębnowe, zmywarki, klimatyzatory, wentylatory, bezkierunkowe lampy do użytku domowego, odkurzacze	277	1 247

² Suma liczby kontroli wynikająca z tabeli 1 jest większa z uwagi na to że jeden wyrób może podlegać przepisom kilku rozporządzeń

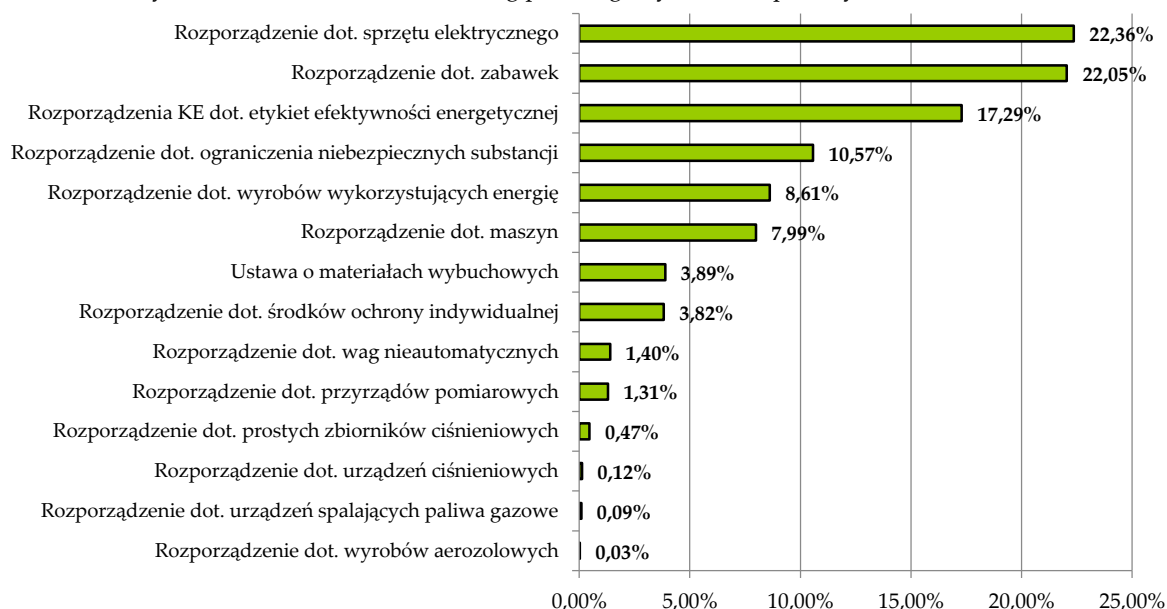
4.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 8 maja 2013 r. w sprawie zasadniczych wymagań dotyczących ograniczenia niektórych niebezpiecznych substancji w sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2013 r., poz. 547)	Sprzęt elektryczny (wymienione wyżej urządzenia elektryczne i maszyny z napędem elektrycznym wprowadzone do obrotu po 24 maja 2013 r.)	340	992
5.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 października 2008 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla maszyn (Dz. U. Nr 199, poz. 1228)	Podnośniki używane przez konsumentów, wciągarki, narzędzia wykorzystywane przez konsumentów do prac remontowo-budowlanych, elektronarzędzia i narzędzia spalinowe, głównie rolnicze i ogrodnicze (np.: odkurzacze do liści, rozdrabniacze, kosiarki, podkaszarki, aeratory itp.)	257	968
6.	Ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (Dz. U. Nr 117, poz. 1007, z późn. zm.)	Widowiskowe wyroby pirotechniczne klasy 1-3 i 4	125	619
7.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz. U. Nr 259, poz. 2173, z późn. zm.)	Odzież ochronna, okulary ochronne/przeciwsłoneczne, kaski ochronne, sprzęt ochronny układu oddechowego (półmaski filtrujące, maski ochronne na twarz chroniące przed pyłem, maski do oddychania z zaworem)	123	511
8.	Rozporządzenia KE dot. etykiet efektywności energetycznej: - rozporządzenie delegowane Komisji (UE) Nr 1059/2010 z dnia 28 września 2010 r. uzupełniające dyrektywę 2010/30/UE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej dla zmywarek do naczyń dla gospodarstw domowych (Dz. Urz. UE L 314 z 30.11.2010 r., str. 1), - rozporządzenie delegowane Komisji (UE) Nr 1060/2010 z dnia 28 września 2010 r.	Urządzenia chłodnicze, pralki, zmywarki	556	231

	uzupełniające dyrektywę 2010/30/UE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej dla urządzeń chłodniczych dla gospodarstw domowych (Dz. Urz. UE L 314 z 30.11.2010 r., str. 17), rozporządzenie delegowane Komisji (UE) Nr 1061/2010 z dnia 28 września 2010 r. uzupełniające dyrektywę 2010/30/UE Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do etykiet efektywności energetycznej dla pralek dla gospodarstw domowych (Dz. Urz. UE L 314 z 30.11.2010 r., str. 47).			
9.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 grudnia 2003 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla wag nieautomatycznych podlegających ocenie zgodności (Dz. U. z 2004 r. Nr 4, poz. 23)	Wagi nieautomatyczne	45	125
10.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla przyrządów pomiarowych (Dz. U. z 2007 r. Nr 3, poz. 27)	Przyrządy pomiarowe (odmierzacze paliw)	42	85
11.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 23 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla prostych zbiorników ciśnieniowych (Dz. U. z 2005 r. Nr 259, poz. 2171)	Proste zbiorniki ciśnieniowe (kompresory)	15	23

12.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń ciśnieniowych i zespołów urządzeń ciśnieniowych (Dz. U. Nr 263, poz. 2200)	Urządzenia ciśnieniowe (kompresory)	4	13
13.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 listopada 2009 r. w sprawie szczegółowych wymagań dla wyrobów aerosolowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 188, poz. 1460)	Wyroby aerosolowe	1	2
14.	Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń spalających paliwa gazowe (Dz. U. Nr 263, poz. 2201)	Urządzenia spalające paliwa gazowe	3	1

Strukturę kontroli, z uwzględnieniem podziału na poszczególne akty prawne przedstawia poniższy wykres:

Wykres 7. Struktura kontroli według poszczególnych aktów prawnych w 2014 r.

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.1.1.2. Najczęściej kwestionowane wyroby

W 2014 r. Inspekcja Handlowa stwierdziła nieprawidłowości w 3 015 wyrobach kontrolowanych na zgodność z wymaganiami unijnego prawodawstwa harmonizacyjnego (o 22 proc. więcej niż w 2013 r.), w tym: 1 845 w zakresie wymagań zasadniczych (o 8,2 proc. więcej niż w 2013 r.), 1 108 w zakresie deklaracji zgodności (o 33 proc. więcej niż w 2013 r.) i 1 353 w pozostałych zakresach (o 27,4 proc. więcej niż w 2013 r.).

Największy odsetek wyrobów niezgodnych z zasadniczymi wymaganiami dotyczącymi oznakowania, instrukcji, ostrzeżeń itp. stwierdzono w przypadku prostych zbiorników ciśnieniowych (19 wyrobów – 82,6 proc. skontrolowanych), urządzeń ciśnieniowych (3 wyroby – 23,1 proc. skontrolowanych), maszyn (198 wyrobów – 20,5 proc. skontrolowanych), sprzętu ochrony osobistej (102 wyroby – 20 proc. skontrolowanych) oraz zabawek (711 wyrobów – 19,9 proc. skontrolowanych) i sprzętu elektrycznego (338 wyrobów – 15,3 proc. skontrolowanych). Wyżej wymienione grupy wyrobów są obejmowane kontrolami najczęściej, z uwagi na ich znaczną podaż na rynku i dużą popularność wśród konsumentów, przy jednoczesnym potencjalnym dużym ryzyku stwarzanym w przypadku niezgodności.

Największą liczbę wyrobów niezgodnych z zasadniczymi wymaganiami o charakterze konstrukcyjnym stwierdzono w przypadku zabawek (202 wyroby – 5,7 proc. skontrolowanych wyrobów) i sprzętu elektrycznego (188 wyrobów – 8,5 proc. skontrolowanych wyrobów). Wyroby te należą do najczęściej badanych laboratoryjnie w toku kontroli.

2.1.2. Kontrole w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

W 2014 r. w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów Inspekcja Handlowa przeprowadziła 14 kontroli planowych, które obejmowały następujące grupy produktów:

- samochodowe płyny do spryskiwaczy,
- drabiny,
- wyroby konfekcyjne dla dzieci
- wyposażenie samochodów (linki holownicze, uchwyty do przewożenia rowerów, pasy mocujące ładunki i odciągi łańcuchowe),
- podpałki do grilla,
- rowery dla dzieci i akcesoria rowerowe,
- meble ogrodowe,
- rolety i żaluzje,
- produkty rażące prądem (tzw. „zabawne gadżety”, „gadżety szokowe”, najczęściej atrapy gum do żucia, długopisów, różnego typu breloków),
- urządzenia wypornościowe do nauki pływania (klasy A - siedziska pływackie dla niemowląt i klasy C - urządzenia do trzymania w rękach, przy ciele lub między nogami, np. deski pływackie)³,

³ Pomocnicze urządzenia wypornościowe do nauki pływania klasy B, tj. urządzenia zakładane na ciało mające formę: ubioru, kołnierzy, pasów lub pierścieni (umieszczanych w okolicy talii), opasek naramiennych, plecaków, podlegają pod przepisy Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz. U. Nr 259, poz. 2173, z późn. zm.) i powinny być oznakowane znakiem CE.

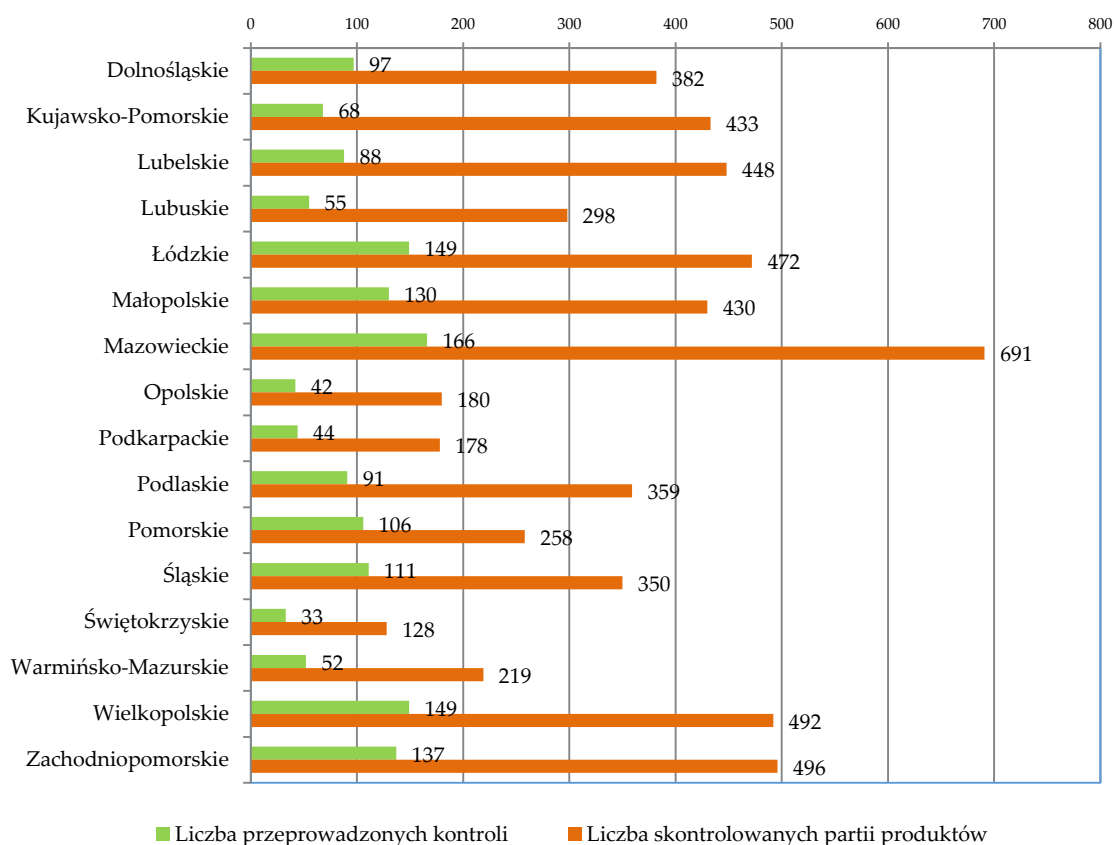
- artykuły dla dzieci (nosidełka miękkie, chodziki, barierki bezpieczeństwa, bujaki dziecięce),
- obuwie,
- meble dla małych dzieci (łóżka, łóżeczka, kołyski i kojce mieszkaniowe).

Ponadto, sprawdzono także spełnianie wymagań bezpieczeństwa przez widowiskowe wyroby pirotechniczne.

W ramach kontroli pozaplanowych: własnych i interwencyjnych, Inspekcja Handlowa sprawdziła także bezpieczeństwo innych produktów należących do następujących kategorii:

- niezmechanizowane narzędzia proste i ogrodnicze,
- świece i znicze,
- sprzęt sportowy, w tym zimowy,
- inne np.: regały metalowe, artykuły papiernicze i biurowe, materace, wyduszki ryby fugu, drobny sprzęt agd, czujniki tlenku węgla, dekoracyjne lampki naftowe, opaska na staw skokowy, garnek, pokrowiec na telefon i tablet, ekspander, maszynki do golenia, adaptory-przebiegiówki sieciowe, gniazdka elektryczne, próbnik fazy, stojak do szlifierki kątowej, pochodnie bambusowe, tarcze ściernicze, zapalniczki, salaterki.

Wykres 8. Liczba przeprowadzonych kontroli oraz liczba skontrolowanych partii produktów w 2014 roku w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

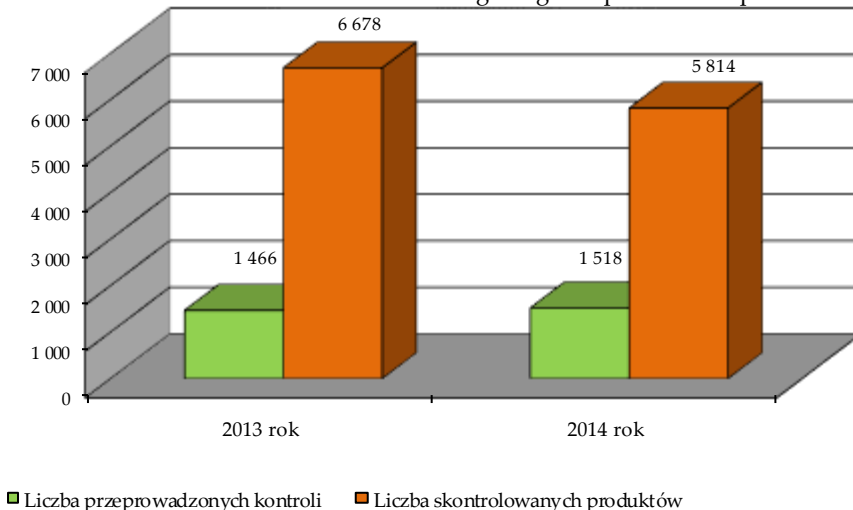

Źródło: opracowanie Departament Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.1.2.1. Porównanie struktury przedmiotowej i podmiotowej kontroli w roku 2014 do poprzedniego

W 2014 roku kontrolą objęto 5 814 partii produktów (o 12,93 proc. mniej niż w 2013 r.) u 1 518 przedsiębiorców (o 3,54 proc. więcej niż w 2013 r.).

Wykres 9. Porównanie liczby przeprowadzonych kontroli i skontrolowanych produktów w latach 2013 i 2014 w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

Źródło: opracowanie Departament Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

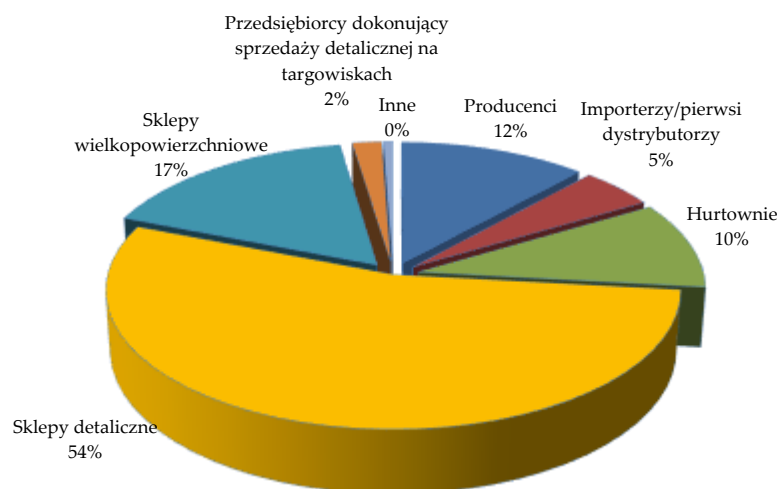
2.1.2.2. Wyniki kontroli w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów

Kontrolami objęto 1 518 przedsiębiorców, w tym:

- 822 sklepy detaliczne,
- 253 sklepy wielkopowierzchniowe⁴,
- 180 producentów,
- 154 hurtownie,
- 72 importerów/pierwszych dystrybutorów,
- 28 przedsiębiorców dokonujących sprzedaży detalicznej na targowiskach,
- 9 innych.

⁴ tj. super i hipermarkety oraz dyskonty

Wykres 10. Struktura placówek objętych kontrolą w 2014 r.

Źródło: opracowanie Departament Nadzoru Rynku UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Spośród wyodrębnionych grup produktów skontrolowano:

- obuwie – 1 102 partie,
- wyroby konfekcyjne dla dzieci – 913 partii,
- meble ogrodowe – 382 partie,
- rolety i żaluzje – 360 partii,
- meble dla małych dzieci – 350 partii,
- drabiny – 335 partii,
- rowery dla dzieci i akcesoria rowerowe – 320 partii,
- wyposażenie samochodów – 319 partii,
- artykuły dla dzieci – 309 partii,
- niezmechanizowane narzędzia proste i ogrodnicze – 300 partii,
- samochodowe płyny do spryskiwaczy – 248 partii,
- urządzenia wypornościowe do nauki pływania – 237 partii,
- podpałki do grilla – 144 partie,
- świece i znicze - 98 partii,
- wyroby pirotechniczne – 91 partii,
- produkty rażące prądem (tzw. „zabawne gadzety”, „gadzety szokowe”) – 54 partie,
- meble mieszkaniowe - 49 partii,
- pozostałe - 203 partie.

Z uwagi na znaczne prawdopodobieństwo, że produkt nie był bezpieczny kwestionowano m.in.:

- samochodowe płyny do spryskiwaczy – ze względu na zawyżoną temperaturę krystalizacji względem wartości deklarowanej na opakowaniu,
- artykuły dla małych dzieci – z uwagi na wady konstrukcyjne, np. na zbyt duże otwory na nogi w nosidełku miękkim,

- drabiny – ze względu na wady w konstrukcji, np. nierównomierne rozmieszczenie szczebli, zbyt duże odległości pomiędzy szczeblami,
- podpałki do grilla – z powodu zaniżonej temperatury zapłonu, źle zamocowanego dozownika,
- wyroby konfekcyjne dla dzieci – z uwagi na zastosowanie niewłaściwych (zbyt długich) sznurków, głównie przy kapturach odzieży dla młodszych dzieci,
- wyposażenie samochodów – linka holownicza ze względu na niedostateczną wytrzymałość i funkcjonalność, mogąca skutkować zerwaniem holu podczas jazdy,
- rowery dla dzieci i akcesoria rowerowe – z powodu niewłaściwych rozwiązań konstrukcyjnych: rowery w większości z uwagi na zastosowanie niecałkowitej osłony łańcucha, koszyk rowerowy ze względu na ostre zakończenia drutów,
- meble ogrodowe – z uwagi na wadliwość konstrukcji, np. niestabilność, ryzyko niekontrolowanego rozłączenia elementów składowych,
- rolety i żaluzje – z powodu na wadliwe rozwiązania konstrukcyjne - zastosowanie w łańcuszku kulkowym służącym do operowania produktem, łącznika, który ulegał zerwaniu pod zbyt dużym obciążeniem,
- produkty rażące prądem (tzw. „zabawne gadżety”, „gadżety szokowe”) – ze względu na możliwość dotknięcia części czynnych podczas normalnego użytkowania oraz emitowanie prądu elektrycznego przekraczającego maksymalne dopuszczalne wartości,
- meble dla małych dzieci – z uwagi na wady w konstrukcji, np. kołyska, w której korpus został umocowany do ramy służącej do kołysania za pomocą metalowych haków, które pod wpływem obciążenia uległy deformacji uniemożliwiając zablokowanie opcji bujania lub łóżeczko posiadające zbyt dużą odległość między jego dnem a szczytami,
- wyroby pirotechniczne – petarda błyskowa – ze względu na zbyt krótki czas spalania systemu inicjującego,
- niezmechanizowane narzędzia proste i ogrodnicze – z powodu wad konstrukcyjnych, np. piła z niewłaściwie zamocowanym brzeszczotem, co groziło jego wypadnięciu lub złamaniu.

2.1.3. Współpraca z organami celnymi.

Jeśli organ celny w toku kontroli produktów, które mają być objęte procedurą dopuszczenia do obrotu poweźmie podejrzenie o możliwości niespełniania wymagań bezpieczeństwa przez produkt, występuje do Inspekcji Handlowej lub innego organu kontroli o wydanie opinii. W 2014 r. organy celne wystąpiły do IH z 110 wnioskami o wydanie opinii. W ich wyniku, w 6 przypadkach Inspekcja Handlowa uznała, że kontrolowane produkty są bezpieczne, natomiast w 104 pozostałych przypadkach opinie były negatywne.

2.2. Jakość paliw

Kontrole jakości paliw prowadzone były przez inspektorów wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej, którzy pobierali próbki, a następnie przekazywali je do badań w akredytowanych laboratoriach, niezależnych od kontrolowanych przedsiębiorców.

Zgodnie z ustawą z dnia 25 sierpnia 2006 roku o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2014 r., poz. 1728), kontroli podlegały wszystkie dostępne na polskim rynku paliwa tj. benzyna bezołowiowa RON 95 i 98, olej napędowy, biopaliwa ciekłe, gaz skroplony (LPG) oraz lekki olej opałowy. W 2014 r. kontrolą nie objęto jeszcze sprężonego gazu ziemnego (CNG) przede wszystkim z uwagi na fakt, iż kontrola tego gatunku paliwa jest bardzo skomplikowana i wymagała zmian w przepisach prawa⁵.

Kontroli w 2014 r. podlegali wymienieni w ustawie o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw przedsiębiorcy, tj. przedsiębiorcy wykonujący działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, magazynowania lub wprowadzania paliw do obrotu. W praktyce oznacza to, iż kontroli podlegali producenci paliw, hurtownicy, magazynujący oraz przedsiębiorcy prowadzący stacje paliwowe. W 2014 r. kontrolą nie objęto przedsiębiorców transportujących paliwa z uwagi na fakt, iż do UOKiK nie wpłynął żaden wniosek Policji w tej sprawie.

Zasadniczymi celami realizowanej w 2014 r. przez Inspekcję Handlową kontroli jakości paliw były:

- eliminowanie z obrotu paliw niespełniających wymagań jakościowych,
- monitorowanie pod względem statystycznym jakości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych wprowadzonych do obrotu (tzw. część europejska systemu),
- zebranie danych potrzebnych do sporządzenia rocznych raportów przekazywanych Radzie Ministrów oraz Komisji Europejskiej.

W związku z powyższym kontrola prowadzona była w dwóch zakresach:

- w ramach części europejskiej systemu monitorowania jakości paliw w celu sporządzenia raportu dla Komisji Europejskiej,
- w ramach pozostałych kontroli, w celu przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu paliw niespełniających określonych wymagań jakościowych.

2.2.1. Kontrola jakości paliw ciekłych

W okresie od stycznia do grudnia 2014 r. kontrola jakości paliw ciekłych objęła swoim zasięgiem stacje paliw i hurtownie zlokalizowane na terenie wszystkich województw. Łącznie skontrolowano 1395 stacji oraz 75 hurtowni posiadających zbiorniki stacjonarne (w tym 16 baz paliwowych producentów paliw i magazynujących paliwa), pobierając do analiz laboratoryjnych łącznie 1546 próbek paliw, z czego:

- w tzw. części europejskiej systemu, skontrolowano 931 stacji paliw pobierając 931 próbek (olej napędowy - 403, benzyny - 528),

⁵ Odpowiednie zmiany w zakresie kontroli sprężonego gazu ziemnego (CNG) weszły w życie 14 października 2014 r.

- w ramach pozostałych kontroli, skontrolowano 464 stacji paliw oraz 75 hurtowni pobierając ogółem 615 próbek paliw (olej napędowy - 427, benzyny - 188), z tego 527 na stacjach paliw oraz 88 w hurtowniach dysponujących zbiornikami stacjonarnymi.

Ocena poddanych analizom laboratoryjnym próbek paliw ciekłych przeprowadzana była w odniesieniu do wymagań jakościowych określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 9 grudnia 2008 r. w sprawie wymagań jakościowych dla paliw ciekłych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1058).

Wśród kwestionowanych próbek paliw stwierdzono, że:

- w ramach tzw. części europejskiej systemu 36 próbek paliw ciekłych nie spełniało obowiązujących wymagań jakościowych, co stanowiło 3,87 proc. zbadanych w tym zakresie,
- w ramach pozostałych kontroli wymagań tych nie spełniało:
 - 66 próbek paliw ciekłych nie spełniało wymagań jakościowych, co stanowi 12,52 proc. zbadanych w tym zakresie (stacje),
 - 4 próbki paliw ciekłych nie spełniały wymagań jakościowych, co stanowiło 4,55 proc. próbek zbadanych w tym zakresie (hurtownie).

Na podstawie otrzymanych raportów z wynikami badań, przeprowadzonych przez akredytowane laboratoria, należy stwierdzić, że ogółem 106 zbadanych próbek paliw (tj. 6,86proc. zbadanych w tym zakresie) nie spełniało wymagań jakościowych określonych w ww. akcie prawnym. Dotyczyło: to 94 próbek oleju napędowego (11,33 proc. zbadanych w tym zakresie) i 12 próbek benzyn (1,68 proc. zbadanych w tym zakresie).

W kwestionowanych próbkach, podobnie jak w latach 2007 – 2013, stwierdzano zdecydowanie więcej przypadków, w których wymagań nie spełniał tylko jeden parametr. Dotyczyło to ponad 61 proc. wszystkich próbek niespełniających wymagań, w tym 60 proc. próbek oleju napędowego i 75 proc. próbek benzyn.

Biorąc pod uwagę wyniki uzyskane w 2014 r. należy zauważyć, że:

- w dalszym ciągu wśród kwestionowanych próbek paliw ciekłych zdecydowanie dominują próbki oleju napędowego (podobnie jak w latach 2004-2006 i 2008-2013; jedynie w 2007 r. nieznacznie dominowały próbki benzyn),
- utrzymująca się na niższym poziomie (podobnie, jak w latach 2007 – 2013), w porównaniu z latami 2004 – 2006, liczba próbek kwestionowanych z uwagi na przekroczoną zawartość siarki, tak w oleju napędowym, jak również w benzynach. W 2014 r. zarejestrowano 13 przypadków tego rodzaju nieprawidłowości (wszystkie w oleju napędowym). Stwierdzone przekroczenia zawartości siarki wahały się od 12,5 do > 500 mg/kg przy normie max. 10 mg/kg. Dla porównania poniżej przedstawiono najwyższe przekroczenia w zakresie parametru zawartość siarki w poprzednich latach:
 - 2013 r. - >1000 mg/kg przy normie max. 10 mg/kg,
 - 2012 r. - > 1500 mg/kg przy normie max. 10 mg/kg,
 - 2011 r. - > 316 mg/kg przy normie max. 10 mg/kg,

- 2010 r. – 535 mg/kg przy normie max. 10 mg/kg,
- 2009 r. - >500 mg/kg przy normie max. 10 mg/kg.

W omawianym okresie wśród kwestionowanych parametrów w oleju napędowym zdecydowanie dominowały odporność na utlenianie (h) (35), skład frakcyjny 95% destyluje do temperatury (31), odporność na utlenianie (g/m³) (27), temperatura zapłonu (20), zawartość siarki (13), oraz skład frakcyjny do 350°C destyluje (12), zawartość wody (8), gęstość w temp. 15°C (7), liczba cetanowa (6) oraz indeks cetanowy (6). Natomiast w benzynach, najczęściej kwestionowanymi parametrami były prężność par (5) oraz badawcza liczba oktanowa (RON) (4).

2.2.2. Kontrola jakości gazu skroplonego LPG

W roku 2014 kontrola jakości oferowanego gazu skroplonego (LPG) na stacjach paliw i w hurtowniach objęła swoim zasięgiem wszystkie województwa. Skontrolowano łącznie 464 stacje oferujących gaz skroplony (LPG) i 16 hurtowni pobierając ogółem 480 próbek gazu do analiz laboratoryjnych, w tym 464 na stacjach i 16 w hurtowniach.

W trakcie kontroli stacji paliw oferujących gaz skroplony (LPG), które zostały wylosowane przez Prezesa UOKiK stwierdzono, że:

- 4 próbki gazu skroplonego (LPG) nie spełniały obowiązujących wymagań jakościowych, co stanowiło 0,98 proc. próbek zbadanych w tym zakresie.

W trakcie pozostałych kontroli stacji paliw oferujących gaz skroplony (LPG), które zostały wybrane na podstawie skarg kierowców, informacji z Policji i negatywnych wyników poprzednich kontroli stwierdzono, że:

- 7 próbek gazu skroplonego (LPG) nie spełniały wymagań jakościowych, co stanowiło 12,50 proc. próbek zbadanych w tym zakresie.

W trakcie kontroli hurtowni paliw stwierdzono, że wszystkie zbadane próbki gazu skroplonego (LPG) spełniały wymagania jakościowe.

2.2.3. Kontrola jakości biopaliw ciekłych

W 2014 r. kontrola jakości biopaliw ciekłych prowadzona była na terenie całego kraju. W trakcie kontroli nie pobrano do badań laboratoryjnych żadnych próbek biopaliw z uwagi na brak tego rodzaju paliw w ofercie u wylosowanych do kontroli przedsiębiorców.

2.2.4. Kontrola lekkiego oleju opałowego w zakresie zawartości siarki

W okresie od stycznia do grudnia 2014 r. do kontroli jakości lekkiego oleju opałowego wytypowano przedsiębiorców na terenie całego kraju. Próbkę tego rodzaju paliwa, m. in. z uwagi na brak lekkiego oleju opałowego w ofercie, brak zbiorników stacjonarnych bądź likwidację firmy, zostały pobrane na terenie dwóch województw (dolnośląskiego i świętokrzyskiego), w których skontrolowano 3 przedsiębiorców, pobierając do badań 3 próbki lekkiego oleju opałowego. W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdzono,

że wszystkie zbadane próbki spełniały wymagania jakościowe określone w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 4 stycznia 2007 r. w sprawie wymagań jakościowych dotyczących zawartości siarki dla olejów oraz instalacji i warunków, w których będą stosowane ciężkie oleje opałowe (Dz. U. Nr 4, poz. 30).

Podobnie jak w latach 2010, 2011, 2012 i 2013 również w trakcie kontroli w 2014 r. nie stwierdzono żadnych przekroczeń wymagań jakościowych w zakresie zawartości siarki w lekkim oleju opałowym.

2.3. Pozostałe produkty konsumenckie i usługi

2.3.1. Kontrola artykułów nieżywnościowych i usług

Działania Inspekcji Handlowej w 2014 r. w tym obszarze dotyczyły kontroli:

- produktów w zakresie:
 - spełniania wymagań określonych w przepisach prawa,
 - prawidłowości oznakowania – tj. sprawdzanie jego zgodności z wymaganiami określonymi w przepisach prawa, a także ujawnianie i eliminowanie oznaczeń wprowadzających konsumentów w błąd;
- usług w zakresie jakości i rzetelności świadczenia przez usługodawcę;
- przedsiębiorców w zakresie zgodności ich działalności z obowiązującymi przepisami prawa.

Inspekcja Handlowa, w ramach posiadanych kompetencji, sprawdzała przestrzeganie przez przedsiębiorców następujących przepisów:

2.3.1.1. W zakresie produktów włókienniczych

Od 8 maja 2012 r. obowiązują przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1007/2011 z dnia 27 września 2011 r. w sprawie nazewnictwa włókien tekstylnych oraz etykietowania i oznakowania składu surowcowego wyrobów włókienniczych, a także uchylene dyrektywy Rady 73/44/EWG oraz dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 96/73/WE i 2008/121/WE (Dz. U. UE.L.2011 Nr 272, s.1). Dotychczasowe rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 kwietnia 2004 r. w sprawie bezpieczeństwa i znakowania produktów włókienniczych (Dz. U. Nr 81, poz. 743 z późn. zm.) wydane na podstawie art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r. ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz. U. Nr 229, poz. 2275 z późn. zm.) zostało uchylone. Niemniej jednak do dnia 9 listopada 2014 r. na rynku mogły znajdować się wyroby wprowadzone do obrotu jeszcze przed 8 maja 2012 r., oznakowana zgodnie z obowiązującym jeszcze wtedy rozporządzeniem włókienniczym.

Inspekcja Handlowa w 2014 roku, podobnie jak w latach poprzednich, przeprowadziła całoroczną kontrolę wyrobów włókienniczych – wyrobów pościelowych, ręczników, wyrobów pończoszniczych, metrażowych, konfekcyjnych dla dorosłych oraz odzieży sportowej. W toku powyższych działań skontrolowano 718 przedsiębiorców. Sprawdzono jakość 5 686 partii produktów, zaś laboratoryjnie przebadano 386 partii. Ze względu na różnego rodzaju nieprawidłowości, które zostały stwierdzone w toku badań organoleptycznych zakwestionowano 26,3 proc. (w 2013 r. – 28,4 proc.) partii wyrobów włókienniczych.

Wyniki przeprowadzonych badań laboratoryjnych wykazały nieprawidłowości w 39,1 proc. przebadanych partii. Głównie stwierdzono niezgodność rzeczywistego składu

surowcowego ze składem deklarowanym na etykiecie oraz niezgodność deklaracji producenta w zakresie wskaźników użytkowych. Zakwestionowane wyroby w związku z nieprawidłowymi wynikami badań oraz oznakowaniem zostały wycofane z obrotu.

2.3.1.2. W zakresie baterii i akumulatorów

W 2014 roku Inspekcja Handlowa przeprowadziła na terenie całego kraju całoroczną kontrolę prawidłowości obrotu akumulatorami i bateriami. Głównym celem kontroli było sprawdzenie, w jakim stopniu przedsiębiorcy wywiązują się z obowiązków wynikających z ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach (Dz. U. Nr 79, poz. 666 z późn. zm.). Kontrolą objęto przedsiębiorców będących w rozumieniu ww. ustawy:

- sprzedawcą detalicznym;
- sprzedawcą hurtowym;
- sprzedawcą hurtowym i detalicznym oferującym sprzęt elektryczny lub elektroniczny w całości albo w części zasilany bateriami lub akumulatorami lub przystosowany do tego rodzaju zasilania.

Ogółem skontrolowano 215 przedsiębiorców oferujących baterie i akumulatory. Kontrolą objęto 1 088 partii baterii i akumulatorów. Zakwestionowano 4,3 proc. skontrolowanych wyrobów (w 2013 r. – 5,1 proc.) wszystkich skontrolowanych, w tym 14 partii baterii, 29 partii akumulatorów oraz 4 partie sprzętu elektrycznego.

W toku kontroli u sprzedawców hurtowych i detalicznych pobrano do badań 91 partii baterii oraz akumulatorów. Wyniki badań przeprowadzonych w Specjalistycznym Laboratorium Produktów Włókienniczych i Analizy Instrumentalnej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi w zakresie zawartości kadmu, ołowiu i rtęci, dały podstawę do zakwestionowania 2 przebadanych próbek ze względu na zawartość przekraczającą 0,0005 proc. wagowo rtęci i brak wymaganego w takim przypadku oznakowania symbolem chemicznym Hg, tj. niespełnienie wymagań określonych w ustawie o bateriach i akumulatorach. Kontrolowani przedsiębiorcy podjęli dobrowolne działania naprawcze mające na celu prawidłowe oznakowanie zakwestionowanych wyrobów.

W toku prowadzonych działań kontrolnych sprawdzono również prawidłowość zaprojektowania i oznakowania sprzętu. W powyższym zakresie oględzinom poddano ogółem 134 partii sprzętu elektrycznego lub elektronicznego w całości albo w części zasilanego bateriami lub akumulatorami lub przystosowanego do tego rodzaju zasilania. Stwierdzono, że wszystkie ww. wyroby były zaprojektowane w sposób umożliwiający łatwe usunięcie z nich zużytych baterii i zużytych akumulatorów, zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisach ustawy o bateriach i akumulatorach. Zakwestionowano 6 partii sprzętu, w którym zamontowane zostały baterie lub akumulatory z uwagi na brak sporządzonej w języku polskim instrukcji obsługi.

2.3.1.3. W zakresie chemikaliów

Inspekcja Handlowa, zgodnie z ustawą z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. Nr 63 poz. 322 z późn. zm.), jest upoważniona do przeprowadzania kontroli chemikaliów w zakresie oznakowania, opakowania i obrotu. W 2014 r. w tym zakresie przeprowadzono ogólnie 504 kontrole, w toku których sprawdzono 1466 partii wyrobów.

Kontrole prowadzone były w zakresie prawidłowości i kompletności oznakowania

opakowań jednostkowych substancji niebezpiecznych i mieszanin niebezpiecznych zgodnie z wymaganiami ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1272/2008⁶, a także pod kątem zawartości substancji chemicznych w wyrobach w zakresie załącznika XVII rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1907/2006⁷, znajdujących się w obrocie detalicznym i hurtowym.

Ustalone nieprawidłowości dotyczyły braku następujących, wymaganych przepisami, informacji na etykiecie:

- nazwy chemicznej substancji niebezpiecznej obecnej w preparacie,
- znaku ostrzegawczego lub jego słownego opisu,
- numeru telefonu producenta / dystrybutora,
- zwrotów „S” (określających warunki bezpiecznego stosowania) i „R” (wskazujących rodzaj zagrożenia).

Stwierdzano również, iż na opakowaniach znajdowały się zwroty „S” i „R” o innym brzmieniu niż to określono w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji chemicznych i ich mieszanin (Dz. U. z 2012 r. poz. 1018 z późn. zm.).

W toku prowadzenia kontroli substancji chemicznych i ich mieszanin, inspektorzy pobrali do badań laboratoryjnych 20 prób płynów do chłodziw samochodowych w zakresie stopnia krystalizacji oraz napełnienia zgodnie z deklaracją producenta na opakowaniu. Zakwestionowano 1 partię płynu ze względu na zaniżony stopień krystalizacji.

Zgodnie z wymaganiami ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, Inspekcja Handlowa sprawuje również nadzór w zakresie przepisów, o których mowa w unijnym rozporządzeniu Nr 1907/2006 – załącznik XVII – tj. badania czy wyroby oferowane konsumentom nie zawierają substancji chemicznych niedozwolonych do stosowania.

W związku z powyższym Inspekcja Handlowa przez cały 2014 r. prowadziła kontrole:

- biżuterii, biżuterii sztucznej i akcesoriów krawieckich pod kątem występowania kadmu,
- wyrobów skórzanych i włókienniczych z punktu widzenia amin aromatycznych,
- biżuterii sztucznej i akcesoriów krawieckich czy nie występuje w nich zabroniony nikiel,
- wyrobów skórzanych z punktu widzenia występowania fumaranu dimetylu,
- artykułów pielęgnacyjnych dla dzieci wykonanych w całości z polichlorku winylu (PCW) lub posiadających elementy z PCW pod kątem występowania ftalanów.

Łącznie sprawdzono i przebadano laboratoryjnie 244 partie wyrobów. Wyniki przeprowadzonych badań laboratoryjnych wykazały nieprawidłowości w przypadku 28 z nich, tj.:

- w 19 pobranych próbach biżuterii sztucznej, oraz w 1 wyrobie z tworzyw sztucznych stwierdzono obecność kadmu,
- w 4 próbach biżuterii i biżuterii sztucznej z elementami niemetalowymi wykryto ołów,

⁶ z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (CLP) (Dz. U. UE. L. Nr 353, s. 1)

⁷ z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowania ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) (Dz. U. UE. L. Nr 136, s. 3)

- w 2 próbach wyrobów skórzanych oraz w 2 próbach wyrobów włókienniczych znajdowały się aminy aromatyczne,
- w 1 próbie akcesoriów krawieckich znajdujących się w odzieży dla dzieci oraz w 1 próbie biżuterii sztucznej stwierdzono obecność niklu.

2.3.1.4. W zakresie legalności i prawidłowości działania przedsiębiorców świadczących usługi dla ludności

Inspekcja Handlowa jest wyspecjalizowanym organem kontroli powołanym do ochrony interesów i praw konsumentów oraz interesów gospodarczych państwa. Zgodnie z ustawą o Inspekcji Handlowej do zadań Inspekcji Handlowej należy m. in. kontrola legalności i rzetelności działania przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą, także w zakresie usług oferowanych konsumentom.

W ramach prowadzonych działań w 2014 roku skontrolowano łącznie 486 przedsiębiorców, w tym świadczących usługi: fryzjerskie, krawieckie, pralnicze, naprawy sprzętu RTV i AGD, szewskie, fotograficzne, oftalmiczne, poligraficzne, kosmetyczne, motoryzacyjne, wypożyczania sukien ślubnych, stolarskie oraz myjnie samochodowe. Różnego rodzaju nieprawidłowości stwierdzono u 101 przedsiębiorców (co stanowi 20,8 proc. skontrolowanych).

W ramach prowadzonych kontroli sprawdzano m.in. czy:

- przedsiębiorcy prowadzili działalność w oparciu o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego albo Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej,
- prawidłowo naliczali ceny towarów i pobierali opłaty za wykonywane usługi,
- udzielali gwarancji na wykonane przez siebie usługi,
- terminowo realizowali zlecenia.

2.3.1.5. W zakresie detergentów

Inspekcja Handlowa w 2014 roku przeprowadziła kontrole prawidłowości oznakowania detergentów zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 648/2004 z dnia 20 czerwca 2004 r. w sprawie detergentów (Dz. U. WE. L. Nr 104, s. 1) oraz wykonała badania laboratoryjne w zakresie zimowych płynów do spryskiwaczy szyb samochodowych. Kontrolą objęto łącznie 139 placówek, gdzie sprawdzono 763 partie wyrobów, z czego, z powodu różnego rodzaju nieprawidłowości, zakwestionowano 16,7 proc. partii (w 2013 - 18,3 proc.).

W zakresie oznakowania zakwestionowano 128 partii detergentów. Nieprawidłowości dotyczyły braku:

- oznakowania dotyczącego zawartości zgodnie z unijnym rozporządzeniem o detergentach,
- oznakowania dotyczącego informacji o dozowaniu zgodnie z unijnym rozporządzeniem o detergentach,
- nazwy handlowej lub znaku towarowego i pełnego adresu oraz numeru telefonu osoby odpowiedzialnej za wprowadzenie produktu do obrotu,
- adresu i adresu e-mailowego o ile jest dostępny oraz numeru telefonu, pod którym jest dostępny arkusz składników.

Podczas kontroli nie kwestionowano wyrobów ze względu na brak wyposażenia opakowania jednostkowego w zamknięcie utrudniające otwarcie przez dzieci.

W ramach powyższych działań inspektorzy przeprowadzili rekontrolę zimowych płynów do spryskiwaczy szyb samochodowych w zakresie zawartości metanolu. Do badań laboratoryjnych pobrano w związku z tym 17 prób produktów z uwagi na przekroczenie stężenia metanolu, które zgodnie z wymaganiami nie powinno przekraczać 3% wagowych, inspektorzy zakwestionowali 2 partie płynów.

2.3.1.6. W zakresie naziemnej telewizji cyfrowej

Kontrolę przestrzegania przez przedsiębiorców, których działalność polega na sprzedaży odbiorników cyfrowych⁸⁾, ustawy z dnia 30 czerwca 2011 r. o wdrożeniu naziemnej telewizji cyfrowej (Dz. U. Nr 153, poz. 903) prowadziły w I i II kwartale 2014 roku wszystkie inspektoraty Inspekcji Handlowej. Celem kontroli było sprawdzenie, w jakim stopniu przedsiębiorcy wywiązują się z obowiązków wynikających ze wskazanych przepisów.

Kontrolą objęto łącznie 100 przedsiębiorców prowadzących sprzedaż detaliczną cyfrowych odbiorników. W toku prowadzonych kontroli nieprawidłowości stwierdzono u 2 z nich, które dotyczyły naruszenia art. 6 ust. 2 ww. ustawy, tj. w miejscu widocznym i łatwo dostępnym przedsiębiorcy nie umieścili dla potencjalnego nabywcy informacji o treści: "Jedynie odbiorniki cyfrowe zgodne z wymaganiami określonymi w przepisach dotyczących wymagań technicznych i eksploatacyjnych dla urządzeń konsumenckich służących do odbioru cyfrowych naziemnych transmisji telewizyjnych umożliwiają odbiór naziemnej telewizji cyfrowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej".

2.3.1.7. W zakresie produktów biobójczych

W 2014 r. przeprowadzono 50 kontroli produktów biobójczych pod kątem spełnienia wymagań określonych w ustawie z dnia 13 września 2002 r. o produktach biobójczych (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 252 z późn. zm.). Spośród 194 partii badanych ze względu na nieprawidłowości w oznakowaniu zakwestionowano 5,7 proc. partii (w 2013 r. – 15,2 proc.). Najczęściej kwestionowano brak na opakowaniach jednostkowych informacji dotyczących:

- numeru serii,
- aktualnego pozwolenia na obrót produktem,
- postaci produktu,
- oznakowania informacją dotyczącą okresu od zastosowania produktu biobójczego do uzyskania skutku biobójczego, okresu między kolejnymi zastosowaniami produktu a użytkowaniem obiektu poddanego jego działaniu lub wstępu ludzi lub zwierząt na teren, gdzie produkt był stosowany,
- niezbędnego czasu wentylacji pomieszczeń poddanych zabiegowi produktem, szczegółowe informacje dotyczące odpowiedniego czyszczenia sprzętu do wykonywania zabiegów, szczegółowe środki ostrożności, jakie należy wykonać w czasie wykonywania zabiegu, przechowywania i transportu,

⁸⁾ Zgodnie z art. 2 pkt 3) ustawy o wdrożeniu naziemnej telewizji cyfrowej przez odbiornik cyfrowy należy rozumieć odbiornik cyfrowy, o którym mowa w art. 2 pkt 23 a ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. - Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171, poz. 1800 z późn. zm.), tj.: urządzenie konsumenckie służące do odbioru cyfrowych transmisji telewizyjnych zawierające co najmniej tuner (obejmujący głowicę wysokiej częstotliwości i demodulator), demultiplekser i dekodery odbieranych usług oraz wyświetlacz obrazu (i DTV) albo niezawierające takiego wyświetlacza obrazu.

- określenia stężeń substancji czynnych w wartościach procentowych zamiast jednostek metrycznych,
- daty ważności.

W związku z zakwalifikowaniem przez wytwórców niektórych produktów biobójczych jako mieszaniny niebezpieczne, inspektorzy sprawdzali również prawidłowość ich oznakowania na zgodność z wymaganiami ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach oraz wynikających z niej rozporządzeń wykonawczych. W powyższym zakresie kwestionowano produkty biobójcze ze względu na:

- brak na opakowaniu informacji o masie mieszaniny,
- niezgodne oznakowanie na opakowaniu z oznakowaniem wynikającym z karty charakterystyki,
- brak zwrotu wskazującego rodzaj zagrożenia,
- brak wyposażenia opakowania w wyczuwalne dotykem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie „Δ” w przypadku mieszaniny sklasyfikowanej jako wysoce łatwopalna.

W toku prowadzonych kontroli sprawdzano również przestrzeganie obowiązku przekazywania użytkownikom produktów informacji o opakowaniach i odpadach opakowaniowych, wymaganych odrębnymi przepisami. U 8 kontrolowanych przedsiębiorców stwierdzono brak udostępnienia informacji dotyczących:

- właściwego postępowania z odpadami,
- dostępnych systemów zbiórki, zbierania i odzysku, w tym recyklingu,
- znaczenia oznaczeń stosowanych na opakowaniach.

2.3.1.8. W zakresie legalności działania przedsiębiorców prowadzących sprzedaż produktów i usług przez Internet

Do zadań Inspekcji Handlowej należy m. in. kontrola legalności działania przedsiębiorców prowadzących sprzedaż produktów i usług, co obejmuje także przedsiębiorców korzystające z Internetu, jako formy działalności gospodarczej za pomocą której komunikuje się z konsumentami.

W III kwartale 2014 r. przeprowadzono na terenie całego kraju kontrolę legalności działania przedsiębiorców prowadzących sprzedaż produktów i usług przez Internet. Celem kontroli było dokonanie oceny tego sektora przede wszystkim z punktu widzenia legalności działania przedsiębiorców oferujących produkty i usługi za pomocą kanałów elektronicznych.

Kontrolą objęto łącznie 53 przedsiębiorców, w tym 21, u których w toku kontroli prowadzonych w latach ubiegłych ujawniono nieprawidłowości. W ramach prowadzonych działań inspektorzy stwierdzili różnego rodzaju niezgodności u 35 przedsiębiorców (66 proc. skontrolowanych), w tym u 2, u których przeprowadzono ponowne kontrole (9,5 proc. kontrolowanych powtórnie). Na stronach internetowych w ofertach sprzedaży inspektorzy stwierdzali najczęściej brak informacji o:

- imieniu i nazwisku (nazwie), adresie zamieszkania (siedziby) przedsiębiorcy oraz organie, który zarejestrował działalność gospodarczą przedsiębiorcy, a także numerze, pod którym przedsiębiorca został zarejestrowany – nieprawidłowość tę ujawniono u 22 skontrolowanych przedsiębiorców,

- miejscu i sposobie składania reklamacji – u 17 przedsiębiorców,
- prawie odstąpienia od umowy w terminie dziesięciu dni, ze wskazaniem wyjątków, o których mowa w art. 10 ust. 3 – u 7 przedsiębiorców,
- wskazaniu wyjątków, o których mowa w art. 10 ust. 3 – u 12 przedsiębiorców
- terminie, w jakim oferta lub informacja o cenie albo wynagrodzeniu mają charakter wiążący – u 7 przedsiębiorców.

2.3.1.9. W zakresie etykietowania opon

Od 1 listopada 2012 r. obowiązuje rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1222/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie etykietowania opon pod kątem efektywności paliwowej i innych zasadniczych parametrów (Dz. U. UE. L. Nr 342, s. 46), które jest wiążące dla wszystkich opon klasy C1, C2, C3 to jest najczęściej oferowanych konsumentom, wyprodukowanych po 1 lipca 2012 r.

Celem przepisów jest zwiększenie bezpieczeństwa oraz efektywności ekonomicznej i środowiskowej poprzez promowanie opon pozwalających na obniżenie zużycia paliwa, które są bezpieczne i charakteryzują się niskim poziomem hałasu. Uwidacznianie etykiety na oponach w punkcie ich sprzedaży, jak również w technicznych materiałach promocyjnych, powinno sprawić, że dystrybutorzy oraz konsumenci, w momencie i miejscu podejmowania decyzji o zakupie otrzymują najważniejsze informacje na temat podstawowych parametrów, które umożliwiają dokonanie świadomego wyboru opon.

Inspekcja Handlowa w 2014 r. podjęła kontrolę dostawców (producentów i importerów) oraz dystrybutorów opon pojazdów w zakresie ich znakowania w celu sprawdzenia, czy przedsiębiorcy stosują się do przepisów.

Wśród 67 skontrolowanych przedsiębiorców nieprawidłowości ujawniono u 2 dostawców. Sprawdzono łącznie 282 partie wyrobów i w przypadku 5 partii opon, wyeksponowanych na sali sprzedażowej inspektorzy stwierdzili brak oznakowania informacjami wymaganymi przez ww. rozporządzenie.

2.3.1.10. W zakresie prawidłowości wprowadzania do obrotu pojazdów, przedmiotów wyposażenia i części przeznaczonych dla konsumentów

W 2014 roku została przeprowadzona także pilotażowa kontrola prawidłowości wprowadzania do obrotu przedmiotów wyposażenia lub części przeznaczonych dla konsumentów, podlegających obowiązkowi uzyskania potwierdzenia spełniania wymagań technicznych, o których mowa w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1137 z późn. zm.), tj. posiadania świadectwa homologacji.

Obowiązujące przepisy będące implementacją przepisów unijnych⁹ mają na celu zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa konsumentów będących uczestnikami ruchu drogowego poprzez zapewnienie spełniania wymagań technicznych przez pojazdy, przedmioty wyposażenia lub części. Potwierdzeniem tego jest uzyskanie świadectwa homologacji zgodnego z przepisami unijnymi lub międzynarodowymi.

⁹ Dyrektywa ramowa 2007/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 września 2007 r. ustanawiająca ramy dla homologacji pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz układów, części i oddzielnych zespołów technicznych przeznaczonych do tych pojazdów (Dz. Urz. UE L 263 z 09.10.2007, str.1. z późn. zm.).

Niniejszą kontrolę prowadziły cztery wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej obejmując nią 24 przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie produkcji, importu i sprzedaży przedmiotów wyposażenia lub części przeznaczonych dla konsumentów, w tym 18 dystrybutorów i 6 producentów/importerów. Ocenie poddano 89 partii wprowadzonych do obrotu wyrobów, kwestionując 14 partii z postanowieniami odpowiednich przepisów. Inspektorzy do oznakowania kwestionowanych wyrobów wnieśli uwagi polegające m.in. na braku oznaczenia na produkcie znakiem homologacji, datą produkcji lub numerem serii, marką i typem okładziny hamulcowej, jak również stwierdzono braki w treści instrukcji montażu czy w treści oznakowania umieszczonego na opakowaniu.

2.3.1.11. W zakresie kosmetyków

Od dnia 11 lipca 2013 r. obowiązują przepisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczące produktów kosmetycznych (Dz. U. UE.L. Nr 342, s. 59) zgodnie z ustawą z dnia 30 marca 2001 r. o kosmetykach (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 475). Inspekcja Handlowa sprawuje nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy o kosmetykach w zakresie znakowania, zafałszowań i prawidłowości obrotu.

Skontrolowano łącznie 133 przedsiębiorców, w których sprawdzono 1 136 partii różnego rodzaju kosmetyków.

Kontrolą prawidłowości oznakowania objęto wszystkie kontrolowane partie kosmetyków, kwestionując 5,7 proc. (w 2013 r. – 7,5 proc.). Stwierdzone nieprawidłowości nie miały większego wpływu na zdrowie konsumenta, bowiem kwestionowano takie wymagania jak: brak danych producenta na opakowaniu jednostkowym produktów, brak lub użycie niewłaściwego zwrotu poprzedzającego termin trwałości czy podanie nazw składników niezgodnie z nazewnictwem INCI albo podanie niepełnych nazw składników. Sprawdzając oznakowanie zwracano także uwagę na wykaz składników, oceniając czy kosmetyk zawiera substancje niedozwolone do stosowania. W toku kontroli sprawdzono również przestrzeganie deklarowanych na opakowaniach jednostkowych terminów trwałości.

2.3.2. Kontrola artykułów rolno-spożywczych i usług gastronomicznych

W 2014 r. Inspekcja Handlowa przeprowadziła kontrole środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w handlu detalicznym (także w obrocie hurtowym i gastronomii).

Zakres kontroli obejmował przede wszystkim sprawdzenie jakości handlowej, w tym oznakowania oferowanych produktów, ich identyfikacji na podstawie dowodów dostaw, warunków przechowywania, przestrzegania wyznaczonych terminów ważności, legalności działania przedsiębiorców i posiadania przez pracowników mających bezpośredni kontakt z żywnością odpowiednich orzeczeń lekarskich.

W większości realizowanych kontroli badania były ukierunkowane na ujawnianie zafałszowań środków spożywczych. W pierwszej kolejności typowano do oceny produkty objęte szczegółowymi wymaganiami, określonymi w rozporządzeniach unijnych i dyrektywach zaimplementowanych do prawodawstwa krajowego oraz produkty, w stosunku do których

istniało uzasadnione podejrzenie naruszenia przepisów (np. na podstawie wyników poprzednich kontroli, skarg i informacji od konsumentów i innych uczestników obrotu). Analogicznie do kontroli przeprowadzonych w 2012 r. w segmencie produktów „luksusowych”, w roku 2014 przeprowadzono kontrole jakości handlowej produktów mlecznych i mięsnych z segmentu najtańszych w danym sklepie (tzw. z „najniższej półki cenowej”).

W 2014 r. na większą skalę niż w latach poprzednich sprawdzano produkty rolnictwa ekologicznego, realizując w tym zakresie dwie kwartalne kontrole planowe obejmujące produkty krajowe oraz zagranicznego pochodzenia, w tym z importu z krajów trzecich.

Nowymi tematami podjętymi przez Inspekcję Handlową (tj. dotychczas nie wyodrębnianymi z ogólniejszych tematów) w 2014 r. były: kontrole prawidłowości oznakowania produktów dobrowolnymi informacjami typu: „domowy”, „tradycyjny”, „naturalny”, „bez konserwantów”, „bez barwników”, „wolny od GMO”. Stosunkowo nowym zagadnieniem było podjęcie ogólnokrajowej kontroli planowej dotyczącej prawidłowości oznakowania środków spożywczych opatrzonych komunikatami o charakterze oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych.

W 2014 r. przeprowadzono łącznie 8692 kontrole przedsiębiorców prowadzących działalność handlową w zakresie artykułów spożywczych przeznaczonych dla konsumentów, wyrobów i napojów gastronomicznych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w 2013 r. – 8734), tj. w:

- a) 6312 placówkach handlu detalicznego oprócz wielkopowierzchniowych (w 2013 r. – 6259),
- b) 1168 sklepach wielkopowierzchniowych (łącznie z produkcją na zapleczu) i magazynach centralnych sieci handlowych (w 2013 r. – 1244),
- c) 844 placówkach gastronomicznych (w 2013 r. – 726),
- d) 220 hurtowniach prowadzących sprzedaż środków spożywczych przeznaczonych dla konsumentów (w 2013 r. – 313),
- e) 9 małych zakładach produkcyjnych oferujących bezpośrednio konsumentom finalnym środki spożywcze (w 2013 r. – 6),
- f) 126 punktach detalicznych i gastronomicznych na targowiskach (w 2013 r. – 176),
- g) 13 placówkach prowadzących sprzedaż na odległość (przez Internet) (w 2013 r. – 10).

W ogólnej liczbie kontroli środków spożywczych 1015 kontroli dotyczyło materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w 2013 r. – 928).

Niezależnie od powyższego przeprowadzono 22 kontrole w placówkach handlu detalicznego w zakresie oznakowania karmy dla zwierząt domowych (towarzyszących) (w 2013r. – 17).

Ogółem skontrolowano 138 517 partii towarów (w 2013 r. – 146 472 partii), w tym:

- a) 135 570 partii artykułów rolno-spożywczych (w 2013 r. – 143 366),
- b) 2947 partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w 2013 r. – 2 990)

Ponadto skontrolowano 379 partii karmy dla zwierząt towarzyszących (w 2013 r.- 116 partii).

Ujawnienie chociażby jednej niezgodności z zakresu wykonywanej kontroli spowodowało zakwestionowanie 27 381 partii, tj. 19,8 proc. (w 2013 r. – 17,1 proc.), m.in. z uwagi na¹⁰:

- wady jakości – 13,9 proc. partii (w 2013 r. – 9,5 proc.);
- nieprawidłowe oznakowanie – 21 proc. partii (w 2013r. – 18,6 proc.);
- niezgodną z deklarowaną zawartość netto – 1,2 proc. próbek (w 2013 r. – 1,1 proc.);
- „przeterminowanie” – 12,3 proc. partii (w 2013 r. – 10,3 proc.), przy czym partie zakwestionowane stanowiły często pojedyncze sztuki.

W porównaniu do wyników kontroli za 2013 r. o ponad 4 punkty procentowe wzrósł udział partii towarów zakwestionowanych ze względu na niewłaściwą jakość, o 2 punkty procentowe - z nieprawidłowym oznakowaniem oraz o tyle samo - przeterminowanych. Wzrostu wskaźnika nieprawidłowości należy upatrywać w związku z objęciem kontrolą obszarów dotychczas niekontrolowanych w sposób kompleksowy oraz w związku z nieprzestrzeganiem przepisów w zakresie podawania wykazu składników w miejscu sprzedaży towarów luzem (bez opakowań) przez placówki handlu detalicznego. Wskazać należy, że rok 2014 był pierwszym, w trakcie którego obowiązywały przepisy wprowadzające wymóg podawania wykazu składników dla wszystkich środków spożywczych oferowanych luzem (w okresie wcześniejszym wymóg ten dotyczył jedynie wędlin oraz pieczywa, przy którego produkcji użyto dozwolonych substancji dodatkowych przedłużających trwałość). Jak wskazują ustalenia kontroli większość przedsiębiorców detalicznych nie przestrzegała tych przepisów.

2.3.2.1. Jakość produktów żywnościowych – badania organoleptyczne i fizykochemiczne

Oceny jakości środków spożywczych dokonano na podstawie badań cech organoleptycznych, parametrów fizykochemicznych i składu surowcowego w odniesieniu do wymagań przepisów unijnych i krajowych oraz deklaracji producenta.

Badania przeprowadzano głównie w laboratoriach urzędowej kontroli żywności należących do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Część badań organoleptycznych (np. w przypadku pieczywa, owoców i warzyw, elementów mięsa oferowanych luzem) oraz odnoszących się do sprawdzenia masy i objętości (np. w przypadku jaj z zadeklarowaną klasą wagową, napojów w gastronomii) przeprowadzana była bezpośrednio w kontrolowanej placówce.

W 2014 r. zbadano jakość 5 813 partii (w 2013 r. - 6 935), w tym:

- 3 011 partii towarów żywnościowych (w 2013 r. – 5 027);
- 2 802 partii surowców i wyrobów w gastronomii (w 2013 r. – 1 908).

Niewłaściwą jakość stwierdzono w przypadku:

- 390 partii towarów żywnościowych, tj. 13 proc. (w 2013 r. – 11,8 proc.);
- 418 partii surowców i wyrobów w gastronomii, tj. 14,9 proc. (w 2013 r. – 5,9 proc.).

Trzykrotnie wyższy wskaźnik zakwestionowanych wyrobów gastronomicznych w 2014 r. w stosunku do 2013 r. wynika z faktu, iż kontrolami zostały objęte zakłady gastronomiczne

¹⁰ podane poniżej odsetki zakwestionowanych partii odnoszą się do liczby partii ocenionych w danym zakresie

oferujące potrawy kuchni zagranicznych (m.in.: azjatyckiej, tureckiej itp.). W zakładach tych stwierdzono znacznie więcej nieprawidłowości niż w pozostałych placówkach kontrolowanych w 2013 r. Wpływ na wysoki wskaźnik nieprawidłowości miały też negatywne ustalenia kontroli jakości wyrobów gastronomicznych typu fast-food przeprowadzonych w 2014 r.

Odsetek liczby partii zakwestionowanych pod kątem jakości w liczbie partii zbadanych wybranych rodzajów produktów przedstawia się następująco:

Tabela 2

Lp.	Wybrane grupy środków spożywczych sprawdzone w zakresie jakości	Liczba partii		proc. (3:2)
		zbadanych	zakwestionowanych	
	1	2	3	4
1.	Ryby i przetwory rybne (gł. mrożone glazurowane)	347	133	38,3
	<i>w tym: konserwowane sardynki, tuńczyk ...</i>	0	0	0
2.	Masło	91	27	29,7
3.	Oliwa z oliwek	26	4	15,4
4.	Jaja spożywcze	184	27	14,6
5.	Wyroby cukiernicze	148	21	14,2
	<i>w tym: kakaowe i czekoladowe</i>	69	10	14,5
6.	Mięso i przetwory mięsne	601	58	9,6
	<i>w tym: mięso wołowe (i cielęce)</i>	31	1	3,2
7.	Mleko i przetwory mleczne (bez masła)	466	40	8,6
8.	Wyroby garmażeryjne	81	7	8,6
	<i>w tym: gotowe dania</i>	39	5	12,8
9.	Napoje bezalkoholowe	202	13	6,4
	<i>w tym: soki i nektary bezpośrednio z owoców</i>	84	10	11,9
10.	Mrożonki (wyr. kulinarne, owocowe i warz.)	40	2	5,0
11.	Drób i przetwory drobiowe	61	3	4,9
12.	Pieczywo i wyroby piekarskie	272	10	3,7
13.	Przetw. owocowe i warzyw. (bez mrożonek)	59	2	3,4
	<i>w tym: dżemy, marmolady, powidła (...)</i>	2	0	0,0
14.	Napoje alkoholowe	22	1	4,5
	<i>w tym: wyroby winiarskie</i>	0	0	0
	<i>wyroby spirytusowe</i>	12	0	0
15.	Produkty w gastronomii	2802	418	14,9
	<i>w tym: napary kawowy</i>	32	2	6,2

	<i>napoje alkoholowe</i>	49	11	22,4
	<i>wyroby kulinarne</i>	1566	393	25,1
16.	Produkty rolnictwa ekologicznego	166	21	12,6
17.	Produkty ChOG, ChNP, GTS	82	4	4,9

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Należy zaznaczyć, że przedstawiony w tabeli odsetek zakwestionowanych towarów odnosi się do wyrobów poddanych badaniom, a nie do wszystkich znajdujących się w obrocie. Nie jest on reprezentatywny dla całej branży, gdyż do badań laboratoryjnych w pierwszej kolejności pobierane były próbki towarów, co do których istniało podejrzenie, iż nie spełniały wymagań jakościowych, rzadziej próbki pobierano z losowo wybieranych produktów. W większości kontrolowanych produktów odchylenie parametrów jakościowych było niewielkie, ale były również i takie produkty, w których badane parametry w sposób znaczący (a nawet rażący) odbiegały od określonych w przepisach standardów lub deklarowanych przez producentów (np. glazurowane mrożone filety rybne). Stwierdzano nierzadko także produkty zafałszowane. Najwięcej produktów o niewłaściwej jakości, w tym zafałszowanych stwierdzono w grupie produktów rybnych, głównie mrożonych glazurowanych filetów rybnych (38,3 proc. nie odpowiadało deklaracji producenta przede wszystkim z uwagi na zawyżoną zawartość glazury (otoczki lodu). W produktach tych ujawniano także związki fosforu dodanego, których nie deklarowano w oznakowaniu. Na wysoki odsetek (29,7 proc.) zakwestionowanego masła złożyły się niewłaściwe parametry fizykochemiczne, takie jak niższa niż deklarowana (lub określona przepisami) zawartość tłuszczu oraz wyższa zawartość wody oraz niewłaściwe cechy organoleptyczne, w dwóch przypadkach stwierdzono zafałszowanie masła tłuszczem niemlecznym. W stosunku do roku poprzedniego, ze względu na wady jakości mniej zakwestionowano: jaj, mleka i przetworów mlecznych (bez masła i tłuszczów mlecznych), pieczywa i wyrobów piekarskich, przetworów owocowo-warzywnych, wyrobów garmazeryjnych oraz produktów rolnictwa ekologicznego. W pozostałych grupach odsetek zakwestionowanych produktów ze względu na niewłaściwą jakość był podobny lub wyższy.

Przykładowo do stwierdzanych nieprawidłowości należały:

- w mrożonych produktach rybołówstwa w glazurze: niewłaściwe cechy organoleptyczne filetów rybnych (np. niewłaściwy wygląd filetów rybnych, pozostałości ości, błony otrzewnej, resztek skóry i skrzepów krwi, żółte przebarwienia, silne oszronienie filetów, oraz duża ilość szronu wewnątrz opakowań, filety w postaci zlepianca trwałego, wskazujące na rozmrożenie i ponowne zamrożenie produktu oraz w części filetów oznaki zjełczenia, zapach nietypowy, wyraźnie tranowy, jełki, niepożądany, nieczysty, chemiczny, lekko mulisty, nieprzyjemny), niewłaściwa tekstura mięsa po rozmrożeniu i obróbce cieplnej (np. bardzo osłabiona, papkowata do mazistej, miękka i rozpadająca się); niedokładne oczyszczenie (pozostawione wnętrzności) krewetek blanszowanych, a po obróbce cieplnej nietypowy obcy wyraźnie gnilny zapach; niewłaściwe parametry fizyczno-chemiczne: w mrożonych glazurowanych filetach rybnych obecność związków fosforu dodanego niezadeklarowanego przez producenta na opakowaniach jednostkowych lub przekroczenie dopuszczalnej zawartości tych związków, zawyżona zawartość glazury (lodu) w stosunku do deklaracji producenta, obniżona masa ryb lub

owoców morza po usunięciu z nich glazury, obniżona zawartość białka deklarowana na opakowaniu w tabeli wartości odżywczej;

- w przetworach mlecznych (łącznie z masłem i tłuszczami mlecznymi): niewłaściwe cechy organoleptyczne (np. w maśle - nieczysty, obcy smak i aromat, słaba luźna struktura, rozwarstwienie, obecność otworów powietrznych, szczelinek; w serach dojrzewających - nieczysty smak i zapach, gorzki lub słony smak, twardy miąższ; w serach twarogowych - luźna konsystencja, lekko nieczysty, gorzki smak i zapach), niewłaściwe parametry fizykochemiczne (w maśle - niższa zawartość tłuszczu, wyższa w stosunku do wymagań zawartość wody, w serze dojrzewającym – niedozwolona obecność tłuszczu niemlecznego, wyższa zawartość soli, w serach twarogowych - niższa zawartość białka, zawyżona zawartość soli, w serze owczym stwierdzono obecność mleka koziego);
- w oliwie z oliwek: w oliwie najwyższej jakości z pierwszego tłoczenia stwierdzono zawyżoną wartość współczynnika ekstynkcji K_{232} ;
- w jajach spożywczych: niewłaściwa klasyfikacja wagowa jaj (np. w partii oznaczonej kategorią XL (jaja o masie jednostkowej powyżej 73g) stwierdzono, że 85,7 proc. jaj posiadało masę odpowiadającą niższej klasie wagowej L (jaja o masie jednostkowej minimum 63 g i nie większej niż 73g);
- w wyrobach cukierniczych (w tym kakaowych i czekoladowych): niewłaściwe cechy organoleptyczne, np. w przypadku czekolady mlecznej z orzechami laskowymi obecność licznych zasiwień na powierzchni dolnej i górnej; niewłaściwe parametry fizykochemiczne: obecność niezadeklarowanych ekwiwalentów tłuszczu kakaowego (CBE), niższa zawartość białka w czekoladzie mlecznej, wyższa zawartość tłuszczu w czekoladzie („gorzkiej”) w odniesieniu do wartości odżywczej podanej na opakowaniu, wyższa zawartość cukrów w czekoladzie mlecznej z orzechami, niższa zawartość orzechów laskowych w czekoladzie białej z orzechami laskowymi, niższa zawartość nadzienia w czekoladzie mlecznej z nadzieniem;
- w mięsie mielonym i surowych wyrobach mięsnych: wyższa od zadeklarowanej procentowa zawartość tłuszczu w mięsie mielonym; obecność mięsa drobiowego w wyrobie wprowadzonym do obrotu pod nazwą „mięso mielone wieprzowo-wołowe”; obecność wieprzowiny nie zadeklarowanej w składzie surowcowym na opakowaniu surowego wyrobu mięsnego - „mielonki indyczej”; obecność azotynu sodu w surowym mięsie wieprzowo-wołowym; w wędlinach: niewłaściwa struktura i rozdrobnienie (częściowo zhomogenizowana) w kielbasach grubo rozdrobnionych, niezgodność składu z zadeklarowanym na opakowaniu, np. w kielbasie parówkowej wieprzowej i w kielbasie wieprzowo-cielej wykryto obecność drobiu, a w kielbasie wieprzowo-wołowej nie ujawniono mięsa wołowego; obecność substancji dodatkowych dozwolonych głównie związków fosforu; niezgodną z zadeklarowaną (wyższą lub niższą) zawartość tłuszczu i białka; w konserwach mięsnych: niewłaściwe cechy organoleptyczne (np. słabo zachowany kształt, szary odcień barwy, bardzo miękka, pastowata konsystencja oraz wyraźnie gąbczasta struktura), brak mięsa zadeklarowanego w składzie konserwy (np. w składzie konserwy turystycznej dla której deklarowano 10-procentowy udział mięsa wołowego – nie stwierdzono obecności wołowiny, a w konserwie turystycznej wieprzowo-drobiowej dla której deklarowano 7-procentowy udział mięsa z indyka nie wykryto mięsa indyczego), obecność mięsa

niezadeklarowanego w składzie produktu, niższa zawartość wsadu surowców mięsno-tłuszczowych, niezgodna z zadeklarowaną (wyższa lub niższa) zawartość tłuszczu i białka; w wędlinach podrobowych: w salcesonach obecność twardych chrząstek i szczeciny oraz odłamków kostnych;

- w wyrobach garmażeryjnych: brak mięsa drobiowego lub wołowego w farszu pierogów, w których deklarowano jego zawartość; niezgodna z deklaracją zawartość mięsa wołowego w pierogach z mięsem; brak mięsa drobiowego w pasztecikach z mięsem z zadeklarowanym udziałem mięsa drobiowego; niższa od deklarowanej zawartość farszu w pierogach i pasztecikach z mięsem;
- w sokach owocowych otrzymywanych bezpośrednio z owoców (nie z koncentratów): niewłaściwe cechy organoleptyczne (tj. smak osłabiony, wyraźnie słodki, mało charakterystyczny jak dla soku z danego rodzaju owoców, np. z granatu); niewłaściwe parametry fizykochemiczne - wyższa lub niższa zawartość cukrów, niższa od deklarowanej zawartość witaminy, obecność sacharozy w soku z granatu 100% (naturalnie nie występującej w soku z granatu), w soku pomidorowym: niższa kwasowość ogólna, niższa liczba formolowa;
- w napojach bezalkoholowych: niższa od zadeklarowanej zawartość kofeiny w napoju energetyzującym;
- w wyrobach kulinarnych i napojach w zakładach gastronomicznych: niewłaściwe cechy organoleptyczne, zaniżona w stosunku do deklaracji masa potraw oraz zawartość składników głównych takich jak mięso, zaniżona zawartość alkoholu w drinkach lub objętość podawanych alkoholi, brak składnika zadeklarowanego w oznakowaniu lub obecność składnika niezadeklarowanego, podmiany składników (np. do przygotowania pizzy użyto innego sera zamiast deklarowanego w karcie menu sera Feta, zamiast deklarowanego oscypka z grilla podawano inny ser, np.: serek gazdowski, do potrawy z cielęciną użyto niezadeklarowanej wieprzowiny, pierogi z drobiowym nadzieniem zawierały niedeklarowane mięso wieprzowe, kebab barani nie zawierał baraniny), zawyżona zawartość tłuszczu, niższy udział surowca kawy w jej naparach w stosunku do deklaracji.

Nie stwierdzono przypadków fałszowania wyrobów z wołowiny mięsem końskim.

Przyczynami nieprawidłowości stwierdzanych w produktach było m.in.: niewłaściwe prowadzenie procesów technologicznych, niewłaściwa jakość użytych surowców lub ich podmiana na tańsze substytuty, nieprawidłowe przechowywanie surowców i gotowych produktów, niezgodne z przepisami stosowanie substancji dodatkowych. W części przypadków stwierdzone niezgodności wskazywały na celowe zafałszowanie, o czym świadczyła np. obecność dodanych związków wiążących wodę w filetach rybnych i nieuzasadniona technologicznie zawyżona ilość glazury (otoczki lodu) w mrożonych produktach rybołówstwa glazurowanych, wykryta laboratoryjnie obecność tańszego gatunku mięsa w wyrobach mięsnych deklarowanych jako jednoskładnikowe, obecność tłuszczu innego niż mleczny w serach lub podmiana w czekoladach tłuszczu kakaowego na jego ekwiwalent pochodzący z innych roślin niż kakaowiec.

2.3.2.2. Zawartość netto środków spożywczych

Podczas badań laboratoryjnych sprawdzono zawartość netto 6 192 produktów. Niższą od deklarowanej przez producenta zawartość netto stwierdzono w odniesieniu do 74 próbek, co stanowiło 1,2 proc. skontrolowanych w tym zakresie. Ustalenia te nie obejmują weryfikacji klasy wagowej jaj (podanej w punkcie 2.3.2.1.).

2.3.2.3. Prawidłowość oznakowania środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

Łącznie w 2014 r. oceniono oznakowanie 53 606 partii środków spożywczych, wyrobów i napojów gastronomicznych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w 2013 r. – 57 525 partii). Ze względu na stwierdzone nieprawidłowości zakwestionowano 11 262 partie, tj. 21 proc. (w 2013 r. – 18,6 proc.), w tym 20 proc. środków spożywczych. Nie kwestionowano prawidłowości oznakowania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Odsetek liczby partii zakwestionowanych w liczbie partii zbadanych wybranych grup produktów objętych kontrolami planowymi i nieplanowymi przedstawia się następująco:

Tabela 3

Lp.	Wybrane grupy środków spożywczych sprawdzone w zakresie oznakowania	Liczba partii		proc. (3:2)
		zbadanych	zakwestionowanych	
	1	2	3	4
1.	lody, desery	295	234	79,3
2.	pieczywo i wyroby piekarskie	4072	2636	64,7
3.	wyroby garmażeryjne	1277	622	48,7
	<i>w tym: gotowe dania</i>	602	320	53,2
4.	mięso i przetwory mięsne	7479	2838	38,0
	<i>w tym: mięso wołowe (i cielęce)</i>	55	8	14,5
5.	majonezy, musztarda i inne dodatki	749	235	31,4
6.	jaja spożywcze	616	183	29,7
7.	ryby i przetwory rybne	1657	427	25,8
8.	drób i przetwory drobiowe	663	157	23,7
9.	miód	53	12	22,6
10.	żywność specjalnego przeznaczenia żywieniowego	88	18	20,5
11.	wyroby cukiernicze	6163	864	14,0
	<i>w tym: wyroby kakaowe i czekoladowe</i>	270	22	8,1

12.	napoje alkoholowe	836	120	14,4
	<i>w tym: napoje spirytusowe</i>	130	72	55,4
13.	mrożonki (wyroby kulinarne, owocowe, warzywne)	270	37	13,7
14.	oleje i tłuszcze jadalne	1407	82	5,8
	<i>w tym: "miksi" tłuszczowe</i>	25	3	12,0
	<i>margaryna</i>	123	2	1,6
	<i>oliwa z oliwek</i>	317	53	16,7
	<i>masło</i>	168	5	3,0
15.	przetwory zbożowe	1178	65	5,5
16.	orzechy i przetwory z orzechów, przekąski (np. chipsy, paluszki)	404	20	5,0
17.	kawa, herbata, herbatki	1054	49	4,6-
18.	napoje bezalkoholowe	1834	80	4,4
	<i>w tym: soki i nektary</i>	275	36	13,1
19.	mleko i przetwory mleczne (bez masła)	7481	243	3,2
20.	zupy, buliony, sosy (bez sosów przyprawowych)	529	17	3,2
21.	przetwory owocowe i warzywne (bez mrożonek)	2145	66	3,1
22.	koncentraty spożywcze	1674	25	1,5
23.	zioła i przyprawy (w tym typu maggi, czosnkowy, sojowy, ocet)	1152	9	0,8
24.	produkty rolnictwa ekologicznego	924	170	18,4
25.	chronione produkty regionalne i tradycyjne (ChOG, ChNP, GTS)	223	26	11,6

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej UOKiK na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Kontrole wykazały, że dużą część nieprawidłowo oznakowanych produktów spożywczych stanowiły artykuły oferowane luzem, choć w przypadku tej formy sprzedaży przepisy krajowe wymagają, by sprzedawca prezentował konsumentom podstawowe informacje (nie tak szczegółowe jak w przypadku żywności opakowanej), takie jak: nazwa produktu, wykaz składników oraz nazwa producenta, a w przypadku: produktów rybnych mrożonych glazurowanych dodatkowo zawartość glazury lub masy ryby w takich produktach,

pieczywa – masę jednostkową i w stosownych przypadkach informację, że pieczywo produkowano z ciasta mrożonego lub głęboko mrożonego. Dlatego też w grupach środków spożywczych, które ze względu na ich naturę oferowano konsumentom również bez opakowań stwierdzono największy odsetek towarów nieprawidłowo oznakowanych.

Na wysokie wskaźniki zakwestionowanych partii produktów pod względem oznakowania składały się w znacznej mierze drobne uchybienia, niewpływające na decyzje zakupowe konsumentów (np. nieprawidłowe słowne określenie przed wskazaną na etykiecie datą minimalnej trwałości/terminem przydatności do spożycia, nieumieszczenie w jednym polu widzenia wymaganych informacji, niepodanie miejsca, w którym znajduje się informacja o warunkach przechowywania, niepełne tłumaczenie informacji zawartych w oznakowaniu, niezachowanie kolejności podawania składników w informacji o wartości odżywczej).

Do najpoważniejszych nieprawidłowości w oznakowaniu produktów poddanych ocenie należało:

- w przypadku środków spożywczych oferowanych luzem: brak w ogóle wymaganych informacji w miejscu dostępnym dla konsumentów lub niepodanie przez sprzedawców wykazu składników, w tym informacji o składnikach alergennych przy tak oferowanych produktach, zastosowanie nazw nieadekwatnych do składu produktu, innych niż wskazane przez producenta;
- w przypadku opakowanych środków spożywczych: użycie nazwy mylącej, co do rodzaju produktu, nieadekwatnej do składu (wskazanego w wykazie składników), stosowanie podwójnego – sprzecznego nazewnictwa lub niepodawanie nazwy rodzajowej w ogóle, umieszczanie na opakowaniu nieprawdziwych informacji opisujących produkt, stosowanie sugestywnej szaty graficznej opakowań z wizerunkami składników i wyeksponowanymi napisami wskazującymi na rodzaj użytych surowców, których w rzeczywistości nie było w produkcie albo były w minimalnych ilościach, nieupoważniających do podkreślania ich w oznakowaniu, sugerowanie szczególnych właściwości, mimo iż produkt nie różnił się od podobnych, niepodawanie ilościowej zawartości składników występujących w nazwach wyrobów, nierzetelny wykaz składników, niespełnienie wymagań ustanowionych przepisami szczególnymi dla danej grupy produktów.

Ponadto w oznakowaniu produktów wytwarzanych metodami przemysłowymi z zastosowaniem licznych dozwolonych substancji dodatkowych bezzasadnie używano określeń produktów jako: „wiejski”, „domowy” czy „tradycyjny” itp., sugerujących wyjątkowe cechy oferowanego towaru, wyróżniające go od typowych towarów produkowanych masowo. W przypadku oferowania takiej żywności bez opakowań i bez podania w miejscu sprzedaży wykazu składników, konsument był praktycznie pozbawiony możliwości zweryfikowania sugestii o „domowym” czy „tradycyjnym” charakterze produktu. Także nieuprawnione, wprowadzające konsumentów w błąd nazwy i slogany stosowali zarówno producenci żywności, jak i sprzedawcy detaliczni. Charakter stwierdzonych nieprawidłowości wskazywał na celowe działanie: przedsiębiorcy starali się wyróżnić swoje produkty nie respektując prawa konsumentów do rzetelnej informacji.

2.3.2.4. Kontrole planowe produktów rolnictwa ekologicznego

2.3.2.4.1. Produkty krajowe

Kontrolą krajowych produktów rolnictwa ekologicznego objęto łącznie 80 placówek, w tym: 31 sklepów należących do sieci handlowych, 31 sklepów specjalistycznych, 4 hurtownie oraz 14 pozostałych (w tym sprzedaż internetową). Różnego rodzaju nieprawidłowości stwierdzono w 41 placówkach (51,2 proc. skontrolowanych).

Ogółem skontrolowano 446 partii produktów ekologicznych pochodzenia krajowego, w tym 428 partii produktów w opakowaniach jednostkowych i 18 partii oferowanych do sprzedaży luzem. Były to m.in.: produkty zbożowe (makarony, kasze itp.), wyroby cukiernicze (w tym kakaowe i czekoladowe), soki, przetwory owocowe i warzywne, świeże oraz suszone warzywa i owoce, ziemniaki, mleko i przetwory mleczne, oleje, mięso i przetwory mięsne.

Różnego rodzaju zastrzeżenia wniesiono do 14 partii w zakresie nieprzestrzegania przepisów o rolnictwie ekologicznym i 42 w zakresie ogólnych przepisów prawa żywnościowego.

Badaniami laboratoryjnymi objęto 80 partii produktów rolnictwa ekologicznego, które oceniono w stosunku do obowiązujących przepisów prawa oraz deklaracji zawartych w oznakowaniu tych produktów. Wyniki badań stanowiły podstawę do zakwestionowania 15 partii (18,7 proc.) w zakresie nieprzestrzegania wymagań wynikających z ogólnych przepisów prawa żywnościowego.

Do nieprawidłowości stwierdzonych w zakresie jakości należały m.in.:

- wyższa zawartość tłuszczu w ciasteczkach pszennych naturalnych,
- wyższa zawartość cukrów w dżemie wiśniowym niskosłodzonym,
- obecność niezadeklarowanych siarczynów (SO₂) w daktylach,
- niewłaściwe cechy organoleptyczne makaronu, tj. liczne pęknięcia na powierzchni przed ugotowaniem oraz niezachowany kształt i „zlepy” po ugotowaniu.

Pod kątem przestrzegania przepisów w zakresie oznakowania zawartych w rozporządzeniu 834/2007¹¹ sprawdzono 446 partii produktów. Skontrolowane produkty oceniono także pod kątem zgodności oznakowania z wymaganiami ogólnymi.

Oznakowanie niezgodne z obowiązującymi przepisami o rolnictwie ekologicznym stwierdzono ogółem w przypadku 14 partii (3,1 proc. ogółem ocenionych). Wymagań w zakresie oznakowania ogólnego nie spełniały 42 partie (9,4 proc.).

W oznakowaniu zakwestionowanych produktów stwierdzono m.in.:

- w odniesieniu do przepisów o rolnictwie ekologicznym: brak numeru jednostki certyfikującej; nieprawidłowe (niewłaściwych rozmiarów lub nieaktualne) logo produkcji ekologicznej lub jego brak; brak oznaczenia miejsca, w którym wyprodukowano nieprzetworzone produkty rolnicze, z których następnie wytworzono końcowy produkt; nieumieszczenie w tym samym polu widzenia co unijne logo produkcji ekologicznej oznaczenia miejsca, w którym wyprodukowano nieprzetworzone produkty rolnicze, z których wytworzono

¹¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 2091/91 (Dz. U. UE L 158 z 20.07.2007, s. 1).

produkt końcowy; oznakowanie produktu jako ekologiczny, choć w rzeczywistości takim nie był;

- w zakresie ogólnych przepisów prawa żywnościowego: brak wszelkich oznaczeń handlowych dotyczących środka spożywczego w opakowaniu jednostkowym (nazwy wyrobu, daty minimalnej trwałości/ terminu przydatności do spożycia, sposobu przygotowania, danych identyfikujących producenta/ importera lub dystrybutora, warunków przechowywania, oznaczenia partii produkcyjnej, zawartości netto); przypisywanie środkowi spożywczemu właściwości zapobiegania chorobom lub ich oznakowanie informacjami stanowiącymi oświadczenia zdrowotne, które nie znajdują się w wykazie dopuszczonych oświadczeń zdrowotnych; niepodanie informacji o wartości odżywczej przy jednoczesnym umieszczeniu oświadczenia żywieniowego.

W toku kontroli sprawdzono ponadto przestrzeganie obowiązku zapewnienia identyfikowalności środków spożywczych - nie stwierdzając nieprawidłowości.

2.3.2.4.2. Produkty zagraniczne

Kontrolą zagranicznych produktów rolnictwa ekologicznego objęto łącznie 82 placówki, w tym: 43 sklepy należące do sieci handlowych, 38 sklepów specjalistycznych oraz 1 hurtownię. Różnego rodzaju nieprawidłowości stwierdzono w 38 placówkach (46,3 proc. skontrolowanych).

Ogółem skontrolowano 447 partii produktów ekologicznych zagranicznego pochodzenia, w tym 338 partii produktów sprowadzonych z krajów Unii Europejskiej i 109 partii importowanych z krajów trzecich. Były to m.in. susze owocowe i warzywne, przetwory warzywne, wyroby cukiernicze (w tym kakaowe i czekoladowe), makarony, oleje i oliwa z oliwek, kawy, herbatki owocowe i ziołowe, soki, przetwory owocowe.

Różnego rodzaju zastrzeżenia wniesiono:

- w zakresie przepisów o rolnictwie ekologicznym do 11 partii (2,5 proc. ocenionych ogółem),
- w zakresie ogólnych przepisów prawa żywnościowego do 110 partii (24,6 proc.).

Do badań laboratoryjnych pobrano próbki z 81 partii zagranicznych produktów rolnictwa ekologicznego, które oceniono w stosunku do obowiązujących przepisów prawa oraz deklaracji zawartych w oznakowaniu tych produktów. Wyniki badań stanowiły podstawę do zakwestionowania 3 partii (3,7 proc.) w zakresie nieprzestrzegania wymagań wynikających z przepisów ogólnych, tj. z uwagi na: zawyżoną zawartość cukrów w soku z granatów, żelowaną konsystencję konfitury z mango, niższą od zadeklarowanej zawartość poszczególnych składników w musli z owocami.

W toku tej kontroli sprawdzono, czy były przestrzegane przepisy w zakresie znakowania produktów rolnictwa ekologicznego, zawarte w rozporządzenia 834/2007 . Skontrolowane produkty oceniono także pod kątem zgodności oznakowania z wymaganiami ogólnymi prawa żywnościowego.

Oznakowanie niezgodne z obowiązującymi przepisami o rolnictwie ekologicznym stwierdzono ogółem w przypadku 11 partii (2,5 proc.). Wymagań w zakresie oznakowania ogólnego nie spełniało 107 partii (23,9 proc.).

W zakwestionowanych produktach stwierdzono:

- w odniesieniu do przepisów o rolnictwie ekologicznym: brak oznaczenia miejsca, w którym wyprodukowano nieprzetworzone produkty rolnicze, z których wytworzono końcowy produkt;
- w zakresie ogólnych przepisów prawa żywnościowego: zastosowanie nazwy i grafiki produktu, mogących wprowadzać konsumenta w błąd co do rodzaju środka spożywczego; brak ilościowej zawartości składnika występującego w nazwie oraz podkreślonego przy użyciu grafiki; podanie niektórych informacji wyłącznie w języku obcym (np. miejsca, w którym wyprodukowano nieprzetworzone produkty rolnicze, z których wytworzono końcowy produkt; warunków przechowywania, wartości odżywczej, zawartości cukrów, tłuszczu, liczby porcji); różnice w treści oryginalnego oznakowania i polskiego tłumaczenia.

W toku kontroli sprawdzono ponadto przestrzeganie obowiązku zapewnienia identyfikowalności środków spożywczych na etapie obrotu detalicznego - nie stwierdzając nieprawidłowości.

2.3.2.5. Kontrole planowe produktów z chronionymi oznaczeniami (CHNP, ChOG, GTS)

System rejestracji i ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych istnieje w Unii Europejskiej od 1992 roku. W ciągu 22 lat zostało zarejestrowanych lub wpisanych przez Komisję Europejską do „Rejestru ChNP, ChOG lub GTS” łącznie 1 248 produktów, w tym 36 polskich.

W toku kontroli przeprowadzonych w 2014 r. oceniono ogółem 215 partii produktów z chronionymi oznaczeniami Chronionej Nazwy Pochodzenia (ChNP), Chronionego Oznaczenia Geograficznego (ChOG) i Gwarantowanej Tradycyjnej Specjalności (GTS) (w tym 20 polskich), o łącznej wartości 25,9 tys. zł, w tym:

- 117 partii produktów z ChNP (w tym 3 polskie),
- 68 partii produktów z ChOG (w tym 10 polskich),
- 30 partii produktów z GTS (w tym 7 polskich).

Zakwestionowano ogółem 26 partii (12,1 proc. ocenianych), w tym z uwagi na:

- nieprawidłowe oznakowanie – 16 partii (7,4 proc. ocenianych),
- niewłaściwą jakość – 4 partie (5 proc. zbadanych laboratoryjnie).

Ponadto stwierdzono przypadek oferowania produktu po upływie daty ważności oraz niewłaściwego przechowywania produktów oferowanych konsumentom.

Spośród zakwestionowanych produktów 2 partie były pochodzenia polskiego.

Nieprawidłowości stwierdzono w 16 placówkach (19,8 proc. skontrolowanych), w tym głównie w sklepach należących do sieci handlowych.

2.3.2.5.1. Jakość produktów z oznaczeniami CHNP, ChOG, GTS

Do badań laboratoryjnych w zakresie cech organoleptycznych i fizykochemicznych pobrano próbki z 82 partii produktów z chronionymi oznaczeniami ChNP, ChOG i GTS (w tym 7 polskich), które oceniono na zgodność z obowiązującymi przepisami prawa, specyfikacją danego produktu oraz deklaracjami zawartymi w oznakowaniu tych produktów, w tym:

- 44 partie produktów z ChNP (w tym 1 polską),
- 24 partie produktów z ChOG (w tym 3 polskie),
- 12 partii produktów z GTS (w tym 3 polskie).

Wymagań jakościowych nie spełniały 4 partie (5 proc. zbadanych), w tym:

- w grupie produktów z ChNP: zakwestionowano 2 partie, z uwagi na niższą zawartość tłuszczu w suchej masie w stosunku do zadeklarowanej na opakowaniu;
- w grupie produktów z ChOG: zakwestionowano 2 partie, z uwagi na: wyższą zawartość tłuszczu w stosunku do zadeklarowanej w tabeli wartości odżywczej na opakowaniu oraz wyższy poziom pH w stosunku do określonego w specyfikacji.

2.3.2.5.2. Oznakowanie produktów z oznaczeniami CHNP, ChOG, GTS

Ocenie pod względem prawidłowości oznakowania poddano 215 partii produktów z chronionymi oznaczeniami ChNP, ChOG i GTS, czyli wszystkie objęte kontrolą.

Niezgodne z obowiązującymi przepisami oznakowanie posiadało 16 partii (7,4 proc. ocenianych). Stwierdzone w tym zakresie nieprawidłowości polegały na:

- w grupie produktów z ChNP (zakwestionowano 9 partii): użyciu w opisie określeń niezgodnych ze specyfikacją, braku pełnego określenia rodzaju produktu, niepodaniu w tłumaczeniu na język polski zawartego w symbolu unijnym zwrotu „chroniona nazwa pochodzenia” lub błędnym tłumaczeniu na język polski, braku informacji o procentowej zawartości tłuszczu, nierzetelnym tłumaczeniu na język polski informacji o składzie produktu, braku adresu zakładu paczkującego, braku pełnych danych identyfikujących dystrybutora;
- w grupie produktów z ChOG (zakwestionowano 5 partii): użyciu w opisie niezgodnych ze specyfikacją określeń, (np. „surowo dojrzewający”, podczas gdy ze specyfikacji wynikało, że mięso poddawane jest procesowi parzenia), niepodaniu w tłumaczeniu na język polski zawartego w symbolu unijnym zwrotu „chronione oznaczenie geograficzne” oraz użyciu określenia „importer” zamiast „dystrybutor”, użyciu niewłaściwego zwrotu chroniona nazwa pochodzenia” zamiast „chronione oznaczenie geograficzne”, braku pełnego określenia rodzaju produktu, podaniu niewłaściwej informacji o zawartości suchej masy, niepodaniu warunków przechowywania i informacji „pakowano w atmosferze ochronnej” oraz niespójnym tłumaczeniu na język polski informacji o składzie produktu;
- w grupie produktów z GTS (zakwestionowano 2 partie): podaniu niewłaściwej informacji o metodzie wytwarzania lub produkcji (tj. na etykiecie podano informację, że szynka dojrzewała jedenaście miesięcy, podczas gdy ze specyfikacji wynikało, że proces ten musi trwać przynajmniej dwanaście miesięcy), podaniu składników odżywczych w tabeli wartości odżywczej w niewłaściwej kolejności.

2.3.2.6. Aktualność terminów przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości

Podczas kontroli artykułów rolno-spożywczych sprawdzono aktualność terminów przydatności do spożycia lub dat minimalnej trwałości 12 3947 partii środków spożywczych, stwierdzając przeterminowanie w przypadku 15 248 partii, tj. 12,3 proc. ocenionych (w 2013 r. – 10,2 proc.).

Należy mieć na uwadze, że na zakwestionowane partie niejednokrotnie składały się pojedyncze sztuki produktów, co oznacza, że wskaźniki odnoszące się do liczby sztuk zakwestionowanych w liczbie sztuk zbadanych byłyby zdecydowanie niższe.

Najczęściej przeterminowane towary znajdowano w grupach: orzechów, przetworów z orzechów i przekąsek (29,7 proc.), zup, bulionów i sosów (26,3 proc.), margaryn (27,7 proc.), koncentratów spożywczych (22,8 proc.), napojów alkoholowych (22 proc.), ziół i przypraw (17,7 proc.) oraz wyrobów cukierniczych (15,1 proc.).

Najwięcej tego rodzaju nieprawidłowości ujawniono w tradycyjnych placówkach detalicznych, gdzie zakwestionowano 13,8 proc. partii; w placówkach gastronomicznych zakwestionowano 6,4 proc., na targowiskach 5,1 proc, w sklepach wielkopowierzchniowych 3,6 proc., w hurtowniach 1,7 proc.

2.3.2.7. Legalność działania przedsiębiorców

We wszystkich kontrolowanych placówkach handlowych dokonano identyfikacji przedsiębiorcy i sprawdzono zgodność zakresu i rodzaju prowadzonej działalności ze zgłoszeniem do odpowiednich organów, nie stwierdzając poza pojedynczymi przypadkami naruszeń w zakresie prawa żywnościowego. Sprawdzono również przestrzeganie zasady identyfikowalności produktu „krok wstecz i krok do przodu”, to jest możliwości śledzenia prowadzanych oraz odsprzedawanych towarów (z wyjątkiem sprzedaży konsumentom finalnym) – nie stwierdzając istotnych nieprawidłowości.

2.3.2.8. Kontrole nie obejmujące prawa żywnościowego – w zakresie obrotu wyrobami alkoholowymi i tytoniowymi

W 2014 roku Inspekcja Handlowa kontynuowała kontrole przestrzegania niektórych przepisów regulujących obrót wyrobami alkoholowymi i tytoniowymi, zawartych w ustawach o:

- wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- podatku akcyzowym,
- ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Celem tych kontroli było egzekwowanie zakazów i nakazów wynikających z ww. aktów prawnych oraz eliminowanie z rynku wyrobów alkoholowych i tytoniowych pochodzących z nielegalnych źródeł, stwarzających potencjalne zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów. Część kontroli przeprowadzono przy współudziale Policji i Służby Celnej.

Kontrole podejmowano przede wszystkim u przedsiębiorców, co do których istniało uzasadnione podejrzenie wystąpienia nieprawidłowości, ponadto w oparciu własne

rozeznania, ustalenia wcześniejszych kontroli, zgłoszenia konsumentów, prokuratur, straży miejskich i organów wydających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W zakresie przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przeprowadzono łącznie 400 kontroli (w 2013 roku – 565 kontroli), w tym 265 w punktach sprzedaży detalicznej, 84 – gastronomicznej i 51 – hurtowej. Nieprawidłowości stwierdzono w 90 placówkach, tj. w 22,5 proc. skontrolowanych (w 2013 roku – w 18,1 proc.), w tym w 54 placówkach detalicznych, 31 lokalach gastronomicznych i 5 hurtowniach.

Do najistotniejszych lub najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należały:

- nieuwidocznienie obowiązkowych wywieszek informujących o szkodliwości spożywania napojów alkoholowych – w 45 placówkach,
- sprzedaż detaliczna napojów alkoholowych bez zezwolenia - w 21 placówkach,
- naruszenie zakazu reklamowania i promocji napojów alkoholowych – w 6 placówkach.
- inne naruszenia ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi lub warunków zezwoleń, takie jak: zaopatrywanie się właścicieli 9 sklepów i placówek gastronomicznych w napoje alkoholowe w placówkach nieposiadających zezwolenia na sprzedaż hurtową, prowadzenie obrotu innymi alkoholami niż wymienione w zezwoleniach w 2 hurtowniach, prowadzenie sprzedaży hurtowej napojów alkoholowych przedsiębiorcom nie posiadającym stosownego zezwolenia – w 1 placówce, brak dowodu zakupu na oferowane do sprzedaży napoje alkoholowe.

Kontrole dotyczące przestrzegania przepisów o oznaczaniu wyrobów alkoholowych i tytoniowych znakami skarbowymi akcyzy przeprowadzono w 357 jednostkach handlowych (w 2013 roku – w 467), tj. w 257 placówkach detalicznych, 47 lokalach gastronomicznych i 53 hurtowniach. Sprawdzeniem objęto 3 178 partii wyrobów alkoholowych i 2 039 partii wyrobów tytoniowych. Nieprawidłowości stwierdzono w 6 placówkach. Polegały one na oferowaniu papierosów bez znaków skarbowych akcyzy.

Prawidłowość obrotu wyrobami tytoniowymi w zakresie przestrzegania postanowień ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych sprawdzono podczas 278 kontroli (w 2013 roku – 379 kontroli), przeprowadzonych w placówkach detalicznych, lokalach gastronomicznych i hurtowniach. Nieprawidłowości stwierdzono w 14 placówkach (w 2013 roku – w 29). Polegały one głównie na: prowadzeniu działań noszących znamiona reklamy lub promocji wyrobów tytoniowych (np. sprzedaż papierosów w hurtowni po obniżonej cenie, sprzedaż gumy do żucia imitującej papierosa), sprzedaży papierosów luzem bez opakowania oraz niepodaniu informacji o zakazie sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom do lat 18 lub informacji o zakazie palenia tytoniu na danym terenie, sprzedaży (wbrew ustawowemu zakazowi) papierosów na terenie uczelni.

Ponadto w toku kontroli dokonano oceny prawidłowości oznakowania wyrobów tytoniowych, stwierdzając niezgodności w 4 placówkach detalicznych polegające na oferowaniu do sprzedaży papierosów bez napisów ostrzegawczych przed szkodliwością używania tytoniu oraz informacji o zawartości substancji smolistych, nikotyny i tlenku węgla w jednym papierosie. Z ustaleń kontroli wynika również, że w ww. placówkach znajdowały się urządzenia do sporządzania przez konsumentów wyrobów tytoniowych w kształcie papierosów z zakupionych w tych sklepach cygar i gilz, które sprzedawano jako gotowe wyroby tytoniowe w opakowaniach po 20 sztuk.

2.4. Wykorzystanie ustaleń kontroli

W wyniku kontroli wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej:

- wydali 2 238 decyzji,
- wystosowali do przedsiębiorców 3 805 żądań o usunięcie nieprawidłowości,
- skierowali 579 zawiadomień do organów ścigania,
- nałożyli 6 209 mandatów karnych na łączną kwotę 1 037,11 tys. zł,
- skierowali 285 wniosków do sądów o ukaranie sprawców popełnienia wykroczeń, czego wynikiem było orzeczenie grzywien w kwocie 106,40 tys. zł,
- przekazali 3 479 spraw do innych organów.

2.4.1. System kontroli wyrobów w ramach oceny zgodności

Z powodu niespełniania przez wyroby wymagań zasadniczych, wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej wydali 126 decyzji (w 2013 r. – 107 decyzji) na podstawie art. 40k ust. 1 ustawy o systemie oceny zgodności, zakazujących kontrolowanym tymczasowego, dalszego przekazywania kwestionowanych wyrobów użytkownikowi, konsumentowi lub innemu dystrybutorowi, ze względu na stwarzanie poważnego zagrożenia. Zgodnie z art. 40k ust. 2 ww. ustawy, w przypadku stwierdzenia niezgodności z wymaganiami, niepowodujących poważnego zagrożenia, organ wyspecjalizowany może zwrócić się do właściwego producenta, jego upoważnionego przedstawiciela, importera lub dystrybutora o usunięcie niezgodności lub wycofanie wyrobu z obrotu, lub z użytku oraz przedstawienie dowodów podjętych działań w terminie określonym przez organ wyspecjalizowany. W 2014 r. przedsiębiorcy podjęli dobrowolne działania naprawcze mające na celu wyeliminowanie niezgodności z zasadniczymi wymaganiami w 897 przypadkach (np. dotyczących instrukcji obsługi), natomiast niezgodności z innymi wymaganiami w 1 495 przypadkach (niezgodności formalne, np. dotyczące deklaracji zgodności).

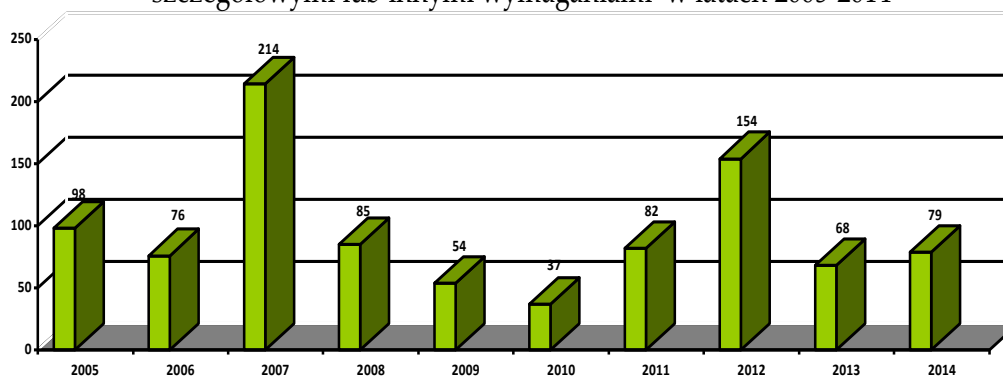
Do Prezesa UOKiK przekazano akta kontroli 312 spraw dot. wyrobów niespełniających wymagań (w 2013 r. było to 317 spraw), m.in.: zabawek, maszyn, opraw oświetleniowych, kasków, przedłużaczy, szybkowarów i sprzętu AGD. Po dokonaniu analizy przesłanych akt przez Departament Nadzoru Rynku UOKiK, w 109 przypadkach odmówiono wszczęcia postępowania, ze względu na brak wystarczających przesłanek. W przypadku 109 spraw wszczęto postępowania administracyjne.

Z uwagi na podjęcie przez przedsiębiorców, w toku prowadzonych postępowań administracyjnych, dobrowolnych działań naprawczych (dobrowolne wycofanie wyrobu z obrotu lub usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości), wydano 158 decyzji na mocy których umorzono postępowanie administracyjne (w 2013 r. – 183 decyzje).

Natomiast w przypadku 24 wyrobów, w których podmiot wprowadzający wyrób do obrotu nie podjął żadnych działań naprawczych, wydano decyzje nakazujące wycofanie z obrotu na podstawie ustawy o systemie oceny zgodności (w 2013 r. wydano 28 takich decyzji).

Do rejestru wyrobów niezgodnych z zasadniczymi, szczegółowymi lub innymi wymaganiami wpisano 79 wyrobów.

Wykres 11. Wpisy w rejestrze wyrobów niezgodnych z zasadniczymi, szczegółowymi lub innymi wymaganiami w latach 2005-2014

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK

Wyrobami, których dotyczyło najwięcej wpisów, były zabawki (36 wyrobów) i sprzęt elektryczny (33 wyroby).

2.4.2. Ogólne bezpieczeństwo produktów

W wyniku przeprowadzonych badań organoleptycznych lub badań laboratoryjnych, zakwestionowano 363 partie produktów ze względu na stwierdzenie prawdopodobieństwa, że nie są bezpieczne (o 12,53 proc mniej niż w 2013 roku). W przypadku 1 287 partii produktów (13,33 proc. ogółem zbadanych) zakwestionowano brak lub niepełne oznaczenia dotyczące bezpiecznego użytkowania produktu albo informacji o zagrożeniach jakie produkt może stwarzać.

Z uwagi na uchybienia w zakresie ostrzeżeń i informacji odnoszących się do bezpiecznego użytkowania produktów, nie wydano żadnej decyzji na podstawie ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów - w roku poprzednim wydano cztery takie decyzje.

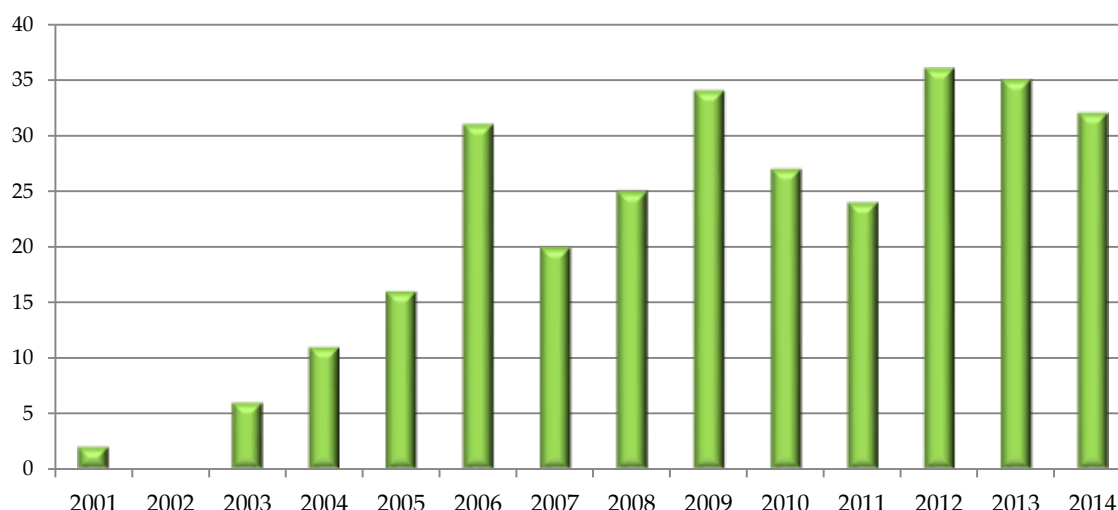
W przypadku stwierdzenia znacznego prawdopodobieństwa, że produkt nie był bezpieczny, Prezes UOKiK wszczyna postępowanie administracyjne. W 2014 roku Prezes UOKiK prowadził 180 postępowań administracyjnych, a w 119 przypadkach czynności wyjaśniające, podjęte także w związku ze skargami konsumentów i zgłoszeniami przedsiębiorców.

W 19 sprawach, w drodze decyzji administracyjnych, nałożone zostały na przedsiębiorców obowiązki polegające na nakazie wyeliminowania zagrożeń stwarzanych przez produkty, wycofaniu z rynku czy też ostrzeżeniu konsumentów. W 93 przypadkach z uwagi na wyeliminowanie przez przedsiębiorców zagrożeń postępowania zostały umorzone.

Efektem działań podjętych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej w związku z naruszeniem przepisów ustawy o ogólnym bezpieczeństwie produktów było nałożenie przez Prezesa UOKiK kar pieniężnych. W 2014 roku wymierzono je 14 przedsiębiorcom na łączną kwotę 205 000 zł.

Do rejestru produktów niebezpiecznych wpisano 32 produkty. Najwięcej z nich to produkty włókiennicze dla dzieci (12) i drabiny (6).

Wykres 12. Wpisy w rejestrze produktów niebezpiecznych w latach 2001-2014

Źródło: opracowanie Departamentu Nadzoru Rynku UOKiK

2.4.3. Systemy unijne – RAPEX, ICSMS

System RAPEX działa za pomocą sieci punktów kontaktowych, który w Polsce znajduje się w UOKiK. Jednym z najważniejszych organów realizującym zadania nadzoru rynku na podstawie informacji otrzymanych za pomocą systemu RAPEX jest Inspekcja Handlowa. Podejmuje ona działania na podstawie zleceń kontroli Prezesa UOKiK. Punkt kontaktowy RAPEX zlecając kontrole, przede wszystkim bierze pod uwagę, czy zgłoszenie dotyczy polskiego przedsiębiorcy (producent, importer, dystrybutor wewnątrzwspólnotowy) lub wskazany kierunek dostawy produktu (Polska), poziom zagrożenia stwarzanego przez produkt, a także czy wobec zgłoszonego produktu organy kontroli w Polsce nie podjęły już wcześniej działań (np. kontroli doraźnych czy postępowań administracyjnych). W związku z notyfikacjami w systemie RAPEX dotyczącymi wyrobów, które mogły być produkowane bądź dystrybuowane przez polskich przedsiębiorców, zlecano wojewódzkim inspektoratom przeprowadzenie 17 kontroli.

Wyniki zakończonych kontroli zostały przekazane do UOKiK i posłużyły do sporządzenia reakcji w systemie RAPEX. W sytuacji, gdy kontrolowany był producentem towaru, w większości przypadków, dobrowolnie usuwał niezgodności i dostosowywał towary do obowiązujących wymagań. W pozostałych przypadkach, ze względu na niewielką liczbę wyrobów lub upływ czasu, nie udało się odnaleźć zgłoszonego produktu u przedsiębiorcy. Wtedy jednak kontrolowani podawali listę swoich odbiorców i wycofywali go z obrotu. Zlokalizowanie niektórych przedsiębiorców było niemożliwe, ze względu na zaprzestanie prowadzenia przez nich działalności gospodarczej pod wskazanymi adresami.

Dodatkowo w 2014 r. na podstawie informacji przekazanych za pomocą unijnego systemu wymiany informacji pomiędzy organami nadzoru rynku państw członkowskich ICSMS Prezes UOKiK zlecił przeprowadzenie wojewódzkim inspektoratom Inspekcji Handlowej 10 kontroli (zabawki i wyroby dla dzieci, środki ochrony indywidualnej i fajerwerki).

2.4.4. Paliwa

Zebrane w trakcie kontroli w 2014 roku materiały oraz ujawnione nieprawidłowości, stanowiły podstawę do skierowania przez wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej do właściwych miejscowo prokuratur 75 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, z których dotychczas wszczęto dochodzenia w 50 przypadkach. Zakończono postępowania w 47 sprawach, z których:

- umorzono postępowania w 33 przypadkach z następujących powodów:
 - brak znamion przestępstwa – 20,
 - nie wykryto sprawcy – 9,
 - znikoma szkodliwość czynu – 1,
 - czynu nie popełniono – 3,
- odmówiono wszczęcia postępowania w 9 sprawach,
- 3 postępowania warunkowo umorzono,
- skierowano do sądów 2 akty oskarżenia,
- w 3 przypadkach postępowań jeszcze nie zakończono.

W pozostałych 25 sprawach zawiadomienia nie zostały jeszcze rozpatrzone przez prokuratury i sądy.

Ponadto wydano 29 decyzji o wycofaniu z obrotu paliw ze względu na znaczne przekroczenia wymagań jakościowych oraz przekazano informacje o tych działaniach wojewódzkim inspektoratom ochrony środowiska

Jednocześnie, w związku ze stwierdzonymi naruszeniami warunków udzielonych koncesji na obrót paliwami ciekłymi oraz przepisów ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 roku, poz. 1059 z późn. zm.), przekazano do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki informacje dotyczące 105 stacji paliw i hurtowni.

Ponadto, wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej przekazywały informacje do uaktualnianej na bieżąco „Listy skontrolowanych stacji paliw uwzględniającej uzyskane wyniki badań laboratoryjnych sprzedawanego w dniu kontroli paliwa”, która publikowana była na stronach internetowych Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (http://uokik.gov.pl/jakosc_paliw.php).

2.4.5. Artykuły nieżywnościowe i usługi

Inspekcja Handlowa w wyniku podjętych działań kontrolnych skierowała do innych organów nadzoru 167 informacje o ustaleniach kontroli mogących naruszać interesy konsumentów.

Ustalenia kontroli dały również podstawę do wydania na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Handlowej 56 decyzji.

2.4.6. Artykuły rolno-spożywcze i usługi gastronomiczne

W toku kontroli przeprowadzonych w 2014 r. wydano 555 decyzji wstrzymujących od obrotu wszystkie partie produktów niewiadomego pochodzenia, nieoznakowane lub oznakowane w sposób rażąco naruszający przepisy, a także wszystkie partie produktów przeterminowanych, zafałszowanych, wykazujących cechy nieświeżości lub zepsucia.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w 2014 r. wydano ogółem 981 decyzji, na podstawie których przedsiębiorcom wprowadzającym do obrotu środki spożywcze o niewłaściwej jakości handlowej (w tym zafałszowane) wymierzono kary pieniężne w łącznej wysokości 1219,2 tys. zł oraz wydano 236 decyzji obciążających ich kosztami badań laboratoryjnych oraz zarządzających usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Ponadto skierowano:

- 94 wniosków o ukaranie do sądów,
- 26 powiadomień do organów ścigania,

oraz

- nałożono 2 370 mandatów karnych wymierzając osobom winnym wykroczeń grzywny w łącznej wysokości 466 tys. zł.

W swoich działaniach Inspekcja Handlowa ściśle współpracowała z innymi organami urzędowej kontroli żywności, przede wszystkim z Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHAR-S) przez wzajemne informowanie się o wynikach kontroli i podejmowanie wspólnych działań w celu eliminowania z obrotu zafałszowanych produktów, a także z organami nadzoru sanitarnego i weterynaryjnego. I tak, przekazano:

- 705 spraw do właściwych terenowo organów IJHAR-S (w 2013 r. – 823), w celu ewentualnego podjęcia kontroli u producentów w zakresie jakości handlowej,
- 1081 – do Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub Inspekcji Weterynaryjnej (w 2013 r. – 919), w celu ewentualnego podjęcia działań w zakresie bezpieczeństwa żywności.

Realizacja zadań wykonywanych w 2014 r. przez organy Inspekcji Handlowej podlegała bieżącej kontroli sprawowanej przez Prezesa UOKiK. Wyniki kontroli przeprowadzonych przez Inspekcję Handlową były analizowane w UOKiK, a na ich podstawie opracowywane były informacje lub raporty dla konsumentów, mediów, organów administracji publicznej i samorządowej.

Ponadto konsumentom i przedsiębiorcom udzielano porad dotyczących przepisów regulujących działalność gospodarczą w zakresie produkcji i handlu. Ta forma kontaktów była ważnym, dodatkowym źródłem wiadomości o nieprawidłowościach i zagrożeniach występujących na rynku oraz o wątpliwościach związanych z interpretacją przepisów.

2.5. Współpraca międzynarodowa

Od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej, Prezes UOKiK, a wraz z nim Inspekcja Handlowa, bardzo aktywnie uczestniczą w unijnych inicjatywach i międzynarodowych projektach kontrolnych związanych z bezpieczeństwem nieżywnościowych produktów konsumenckich, mając na uwadze, że zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa konsumentów na Jednolitym Rynku nie jest możliwe bez ścisłej współpracy z partnerami z pozostałych państw członkowskich. Inspekcja Handlowa prowadzi kontrole wynikające ze zobowiązań Prezesa UOKiK we wspólnych projektach kontrolnych.

W 2014 roku przystąpiono do unijnego projektu współpracy działań organów nadzoru rynku z państw członkowskich Joint Action 2013 – kontrola bezpieczeństwa zabawek (trwającego od stycznia 2014 roku do kwietnia 2016 roku) oraz zobowiązano się do przystąpienia do innego projektu Joint Action 2014 – kontrola wyrobów pirotechnicznych i kontrola elektronarzędzi (projekt będzie trwał 26 miesięcy od momentu podpisania umowy). Ponadto przystąpiono do projektu EEPLIANT 2014 (Energy Efficiency Complaint Products

2014). Projekt ma na celu poprawę współpracy i wzmocnienie organów nadzoru rynku w egzekwowaniu przepisów z obszaru ekoprojektu i etykietowania energetycznego, np. poprzez badania laboratoryjne oraz wymianę dobrych praktyk kontrolnych.

Rozdział IV

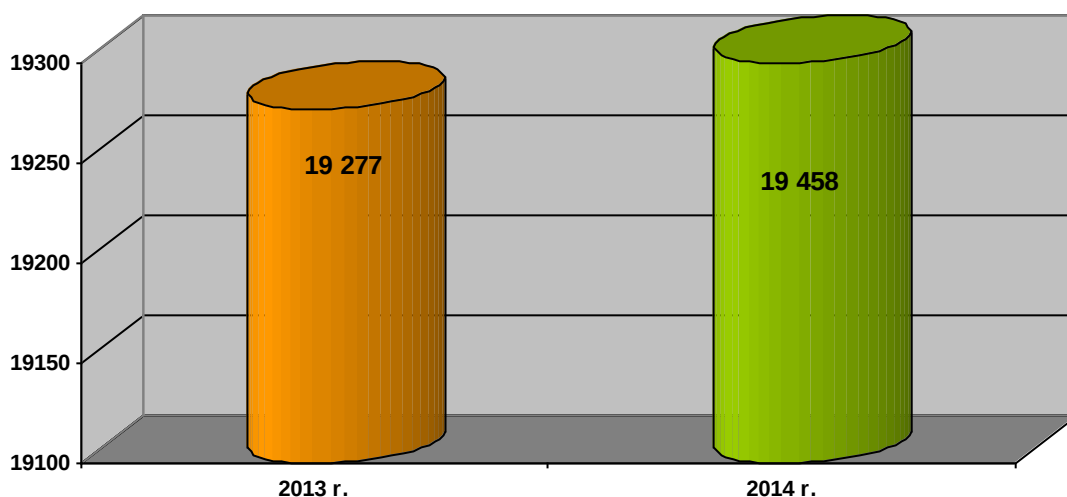
OCHRONA KONSUMENTÓW

Do zadań Inspekcji Handlowej należy podejmowanie szeregu działań związanych z ochroną konsumentów, w szczególności przyjmowanie skarg konsumenckich, podejmowanie mediacji, prowadzenie stałych polubownych sądów konsumenckich, a także prowadzenie poradnictwa w zakresie ochrony interesów i praw słabych uczestników rynku. Inspekcja Handlowa prowadzi także listy rzeczoznawców do spraw jakości produktów lub usług

1. SKARGI KONSUMENCKIE WPŁYWAJĄCE DO INSPEKCJI HANDLOWEJ

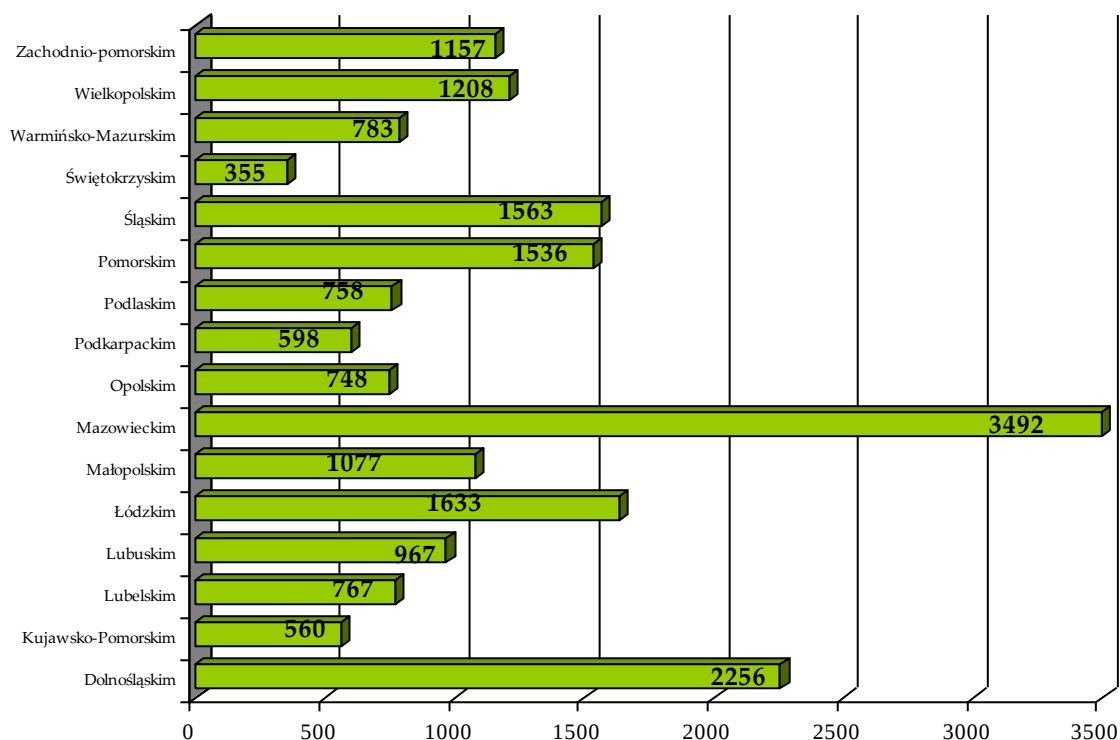
W 2014 r. do wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej wpłynęły łącznie 19 458 informacje o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu przedsiębiorców oraz wniosków o mediację w sprawie sporów konsumenckich w sprawie w sprawie sporów konsumenckich, wynikłych z zawartych umów cywilnoprawnych. W stosunku do roku 2013 nastąpił wzrost liczby skarg konsumenckich o 181 spraw, co stanowi 0,93 proc.

Wykres 13. Liczba skarg konsumenckich wpływających do Inspekcji Handlowej

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Wykres 14. Liczba skarg konsumenckich, które wpłynęły do wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej w poszczególnych województwach

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

Podobnie jak w poprzednich latach, w 2014 r. przeważały sprawy dotyczące artykułów przemysłowych (16 012 spraw). Stanowiło to 82,3 proc. wszystkich skarg konsumenckich, które wpłynęły do Inspekcji Handlowej. W roku 2013 wpłynęło 15 519 tego typu spraw 80,5 proc..

Artykułów spożywczych dotyczyło 2 216 skarg konsumenckich, co stanowiło 11,3 proc. skarg konsumenckich (w 2013 r. – 2 401), w tym:

- mięsa i przetworów mięsnych – 239 spraw (10,8 proc.),
- wyrobów mlecznych – 189 spraw (8,5 proc.),
- wyrobów alkoholowych – 135 spraw (6 proc.),
- przetworów warzywnych i napojów bezalkoholowych – 101 spraw (4,6 proc.),
- przetworów rybnych – 56 spraw (2,5 proc.).

W branży przemysłowej, skargi konsumenckie najczęściej dotyczyły:

- obuwia – 10 217 spraw (64 proc.)
- odzieży – 860 spraw (5,4 proc.)
- sprzętu AGD i RTV – 671 spraw (4,2 proc.),
- mebli – 414 spraw (2,6 proc.),
- sprzętu komputerowego – 353 sprawy (2,2 proc.),
- art. motoryzacyjnych – 257 spraw (1,6 proc.).

Usług dotyczyło 1 230 spraw, co stanowiło 6,3 proc. ogółu skarg konsumenckich, które wpłynęły do Inspekcji Handlowej (w 2013 r. usług dotyczyło 1 357 spraw). Spośród nich 556 zostało załatwionych w formie mediacji (w 2013 r. – 588), a 323 w formie kontroli (w 2013 r. – 295). Ponadto w 240 przypadkach poinformowano konsumentów o przysługujących im prawach, bez podejmowania kontroli lub mediacji (w 2013 r. – 205).

Najczęściej kwestionowano następujące rodzaje usług:

- remontowo-budowlane – 177 spraw (14,3 proc.),
- gastronomiczne – 191 spraw (15,5 proc.),
- pralnicze – 78 spraw (6,3 proc.),
- motoryzacyjne – 90 spraw (7,3 proc.),
- fryzjerskie i kosmetyczne – 42 spraw (3,4 proc.).

Podobnie jak w poprzednich latach, głównymi przyczynami skarg konsumenckich były:

- odmowa przyjęcia reklamacji i odsyłanie klientów do serwisantów,
- uzależnianie rozpatrzenia reklamacji od opinii rzeczoznawcy,
- nieterminowe rozpatrywanie reklamacji,
- interpretowanie przepisów prawa przez przedsiębiorców na swoją korzyść,
- niska jakość towarów znajdujących się na rynku,
- niezajomość prawa przez konsumentów,
- nieprzestrzeganie przez przedsiębiorców przepisów obowiązujących w obrocie.

2. SPOSOBY ZAŁATWIANIA INFORMACJI (SKARG) KONSUMENCKICH

Skargi konsumenckie wpływające do wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej są załatwiane w formie kontroli lub mediacji.

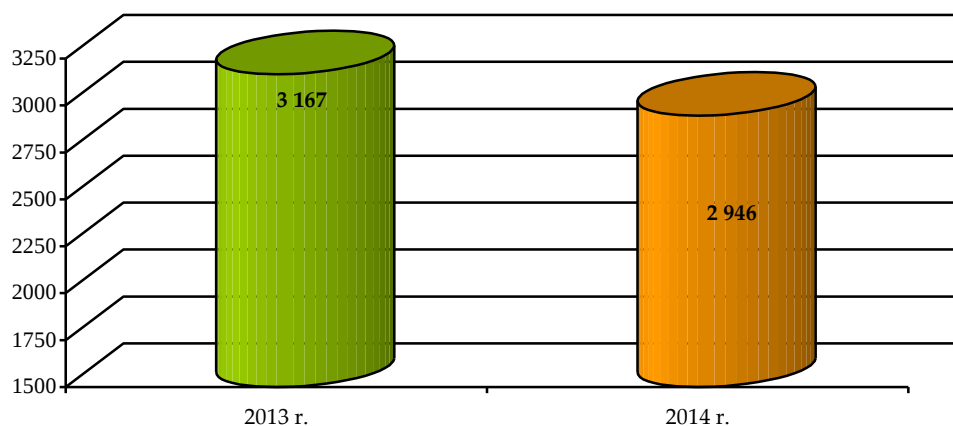
2.1. Załatwianie informacji konsumenckich w formie kontroli

W przypadku, gdy analiza dokumentacji sprawy przesłanej przez konsumenta pozwalała na stwierdzenie podejrzenia naruszenia przez przedsiębiorcę przepisów o charakterze publicznoprawnym, wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej załatwiały ją w formie kontroli, informując o ustaleniach kontroli osobę wnoszącą skargę.

W analizowanym okresie wojewódzkie inspektoraty przeprowadziły 2 946 kontroli, do których podstawą wszczęcia były informacje o nieprawidłowościach zgłoszone przez konsumentów. W 2013 r. przeprowadzono 3 167 kontroli.

W 1 712 przypadkach (58,1 proc.) czynności kontrolne potwierdziły w całości lub częściowo sygnalizowane nieprawidłowości, w roku 2013 w 2 147 przypadkach (67,8 proc.).

Wykres 15. Liczba przeprowadzonych kontroli na skutek skarg konsumenckich

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.2. Załatwianie skarg poprzez mediacje

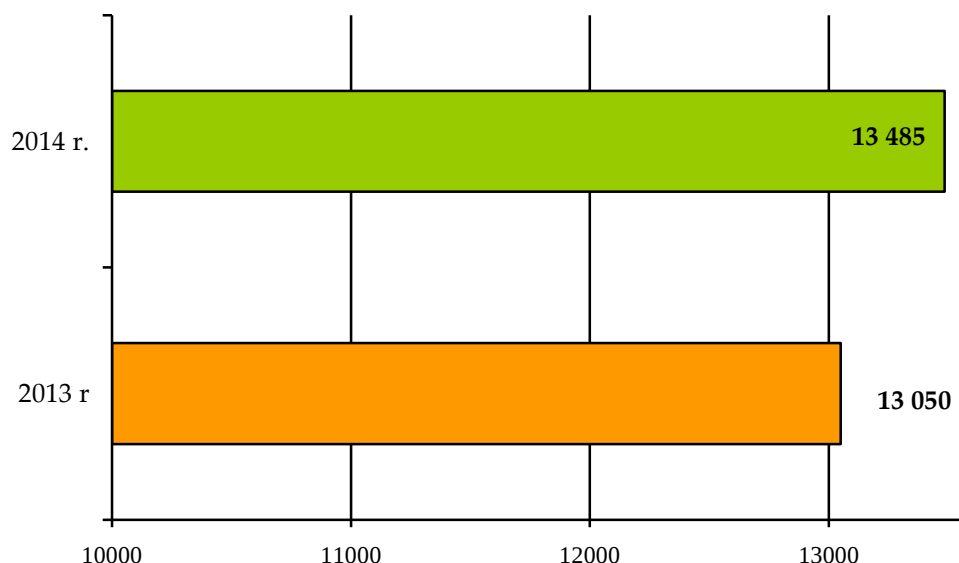
Gdy okoliczności podane w skardze konsumenta, wskazywały na cywilnoprawny charakter sprawy, w celu jej rozpatrzenia inspektorzy Inspekcji Handlowej przeprowadzali mediacje. Mediacje przeprowadzano na wniosek konsumenta lub z urzędu, według procedury określonej w ustawie o Inspekcji Handlowej. Mediacje przeprowadzano w formie:

- bezpośredniej wizyty inspektora w siedzibie przedsiębiorcy i uzgodnienia jego stanowiska w stosunku do roszczeń konsumenta,
- spotkania obu stron sporu w siedzibie wojewódzkiego inspektoratu Inspekcji Handlowej i przeprowadzenia procedury rozjemczej,
- korespondencyjnej.

Jeżeli przedsiębiorcy nie wyrażali zgody na proponowany w toku mediacji sposób załatwienia sprawy i zarazem odmawiali poddania się jurysdykcji sądów konsumenckich, informowano konsumentów o możliwości dochodzenia roszczeń przed sądem powszechnym oraz możliwości uzyskania w tym zakresie pomocy u powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów. Rzecznik konsumentów, stosownie do ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, może wytaczać powództwa na rzecz konsumentów oraz wstępować, za ich zgodą, do toczącego się postępowania w sprawach o ochronę interesów konsumentów.

W 2014 r. do wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej wpłynęły 13 485 wniosków o mediacje złożone przez konsumentów. Stanowi to 69 proc. ogółu skarg konsumenckich skierowanych do Inspekcji Handlowej w analizowanym okresie. W 2013 r. wpłynęło 13 050 wniosków o mediacje złożonych przez konsumentów, co stanowiło 67,7 proc. ogółu skarg konsumenckich. Liczba wniosków o mediację od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie, choć z tendencją rosnącą. W 2014 roku liczba wniosków wzrosła o 435 spraw.

Wykres 16. Liczba wniosków o mediację

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

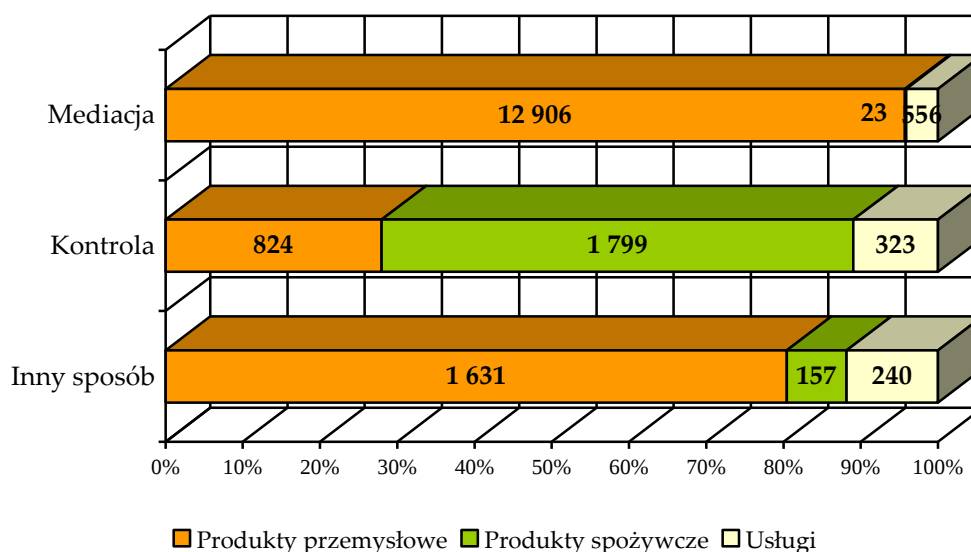
W obecnym okresie sprawozdawczym większość wniosków o mediację, tj. 9 084 (67,3 proc.) zakończyła się pozytywnie dla konsumentów – strony zawarły porozumienia kończące ich spory. W roku 2013 było 8 631 (66 proc.).

W 4 401 (32,6 proc.) przypadkach nie doszło do polubownego zakończenia sprawy ze względu na nieuznanie przez przedsiębiorców roszczeń konsumentów lub brak zgody konsumentów na zaproponowane warunki ugody. W roku 2013 było to 4 419 (33,9 proc.).

Z ogólnej liczby zgłoszonych do Inspekcji Handlowej skarg konsumenckich dotyczących artykułów przemysłowych (16 012), większość, tj. 12 906 zostały załatwionych w formie mediacji. Spraw mediacyjnych związanych z usługami wpłynęło 556. Z żywnością związanych było 23 postępowania mediacyjne. Mała liczba postępowań dotyczących artykułów spożywczych wynika z faktu, iż sprawy żywnościowe są z reguły małej wartości i konsumenci rezygnują ze zgłaszania ich do organów zajmujących się ochroną ich praw.

Mediacja stanowi w Inspekcji Handlowej podstawowy instrument rozwiązywania sporów konsumenckich. Liczba wniosków o mediację utrzymuje się na poziomie podobnym do lat poprzednich. Jej skuteczność sięga 67,3 proc. ogółu spraw. Niewątpliwie jest to wynikiem popularyzowania przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej tej formy dochodzenia roszczeń konsumentów.

Wykres 17. Formy zakończenia spraw w 2014r.

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

2.3. Inne sposoby załatwiania spraw

W 2 028 (10,4 proc.) przypadkach, z całości skarg konsumenckich wpływających do wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej nie podjęto ani kontroli, ani mediacji, udzielono konsumentom porad o przysługujących im prawach bez podejmowania działań. Brak podjęcia interwencji przez Inspekcję Handlową wynikał głównie z bezzasadności roszczeń konsumentów. W roku 2013 sytuacja taka miała miejsce w 1 316 (6,8 proc.) przypadkach.

3. PORADNICTWO KONSUMENCKIE

W 2014 r. udzielono 139 838 porad i instruktaży, w tym konsumentom – 111 615, a przedsiębiorcom – 28 223. W 2013 r. 139 005 porad i instruktaży, w tym konsumentom – 112 152, a przedsiębiorcom – 26 853.

Z powyższych danych wynika, iż w 2014 r. w porównaniu do 2013 r. nastąpił wzrost udzielonych porad o 833.

Tematem udzielanych porad były tradycyjnie sprawy dotyczące niezgodności towaru z umową, które stanowiły blisko 72 proc. wszystkich udzielonych porad.

Prowadzone przez Inspekcję Handlową poradnictwo cieszy się dużym zainteresowaniem nie tylko wśród konsumentów, ale także przedsiębiorców. Dzięki niemu konsumenci dowiadują się o ich prawach oraz możliwościach ich dochodzenia w funkcjonujących w Inspekcji Handlowej uproszczonych formach rozstrzygnięcia sporów.

Przedsiębiorcy zaś mogą liczyć na wskazówki w zakresie stosowania przepisów dotyczących obrotu handlowego lub mogą dowiedzieć się gdzie należy szukać odpowiednich regulacji prawnych.

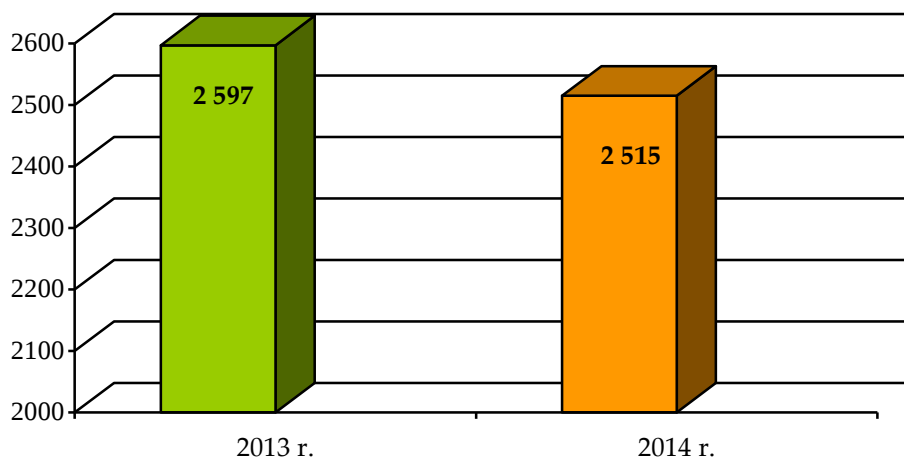
4. STAŁE POLUBOWNE SĄDY KONSUMENCKIE

Stałe polubowne sądy konsumenckie działają przy wojewódzkich inspektoratach Inspekcji Handlowej. Powoływane są na podstawie umów o zorganizowaniu takich sądów, zawieranych pomiędzy wojewódzkimi inspektorami a organizacjami pozarządowymi reprezentującymi konsumentów lub przedsiębiorców oraz innymi zainteresowanymi jednostkami organizacyjnymi. Sądy rozpatrują spory o prawa majątkowe wynikłe z umów sprzedaży produktów i świadczenia usług zawartych pomiędzy konsumentami i przedsiębiorcami na podstawie regulaminu. Funkcjonowanie ich uregulowane jest w ustawie o Inspekcji Handlowej oraz rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 września 2001 r. w sprawie określenia regulaminu organizacji i działania stałych polubownych sądów konsumenckich (Dz. U. Nr 113, poz. 1214).

W 2014 r. działało 16 stałych polubownych sądów konsumenckich i ich 15 ośrodków zamiejscowych. Jeden z sądów odbywa też sesje wyjazdowe w 5 delegaturach wojewódzkiego inspektoratu Inspekcji Handlowej.

Łącznie we wskazanym okresie wpłynęło 2 515 wniosków o rozpatrzenie sporu pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą (w roku 2013 wniosków było 2 597). Łączna wartość roszczeń zgłoszonych w 2014 r. wyniosła 3 872 238 złotych, natomiast w 2013 r. wynosiła ona 2 195 424 złotych. Struktura asortymentowa złożonych wniosków jest analogiczna w stosunku do poprzednich lat. Sprawy dotyczące obuwia w roku 2014 stanowiły 56,4 proc. wniosków, zaś w roku poprzednim było to 59 proc. Ze względu na brak właściwości rzeczowej w 2014 r. odrzucono 236 wnioski (w 2013 r. – 248).

Wykres 18. Liczba wniosków skierowanych do stałych polubownych sądów konsumenckich

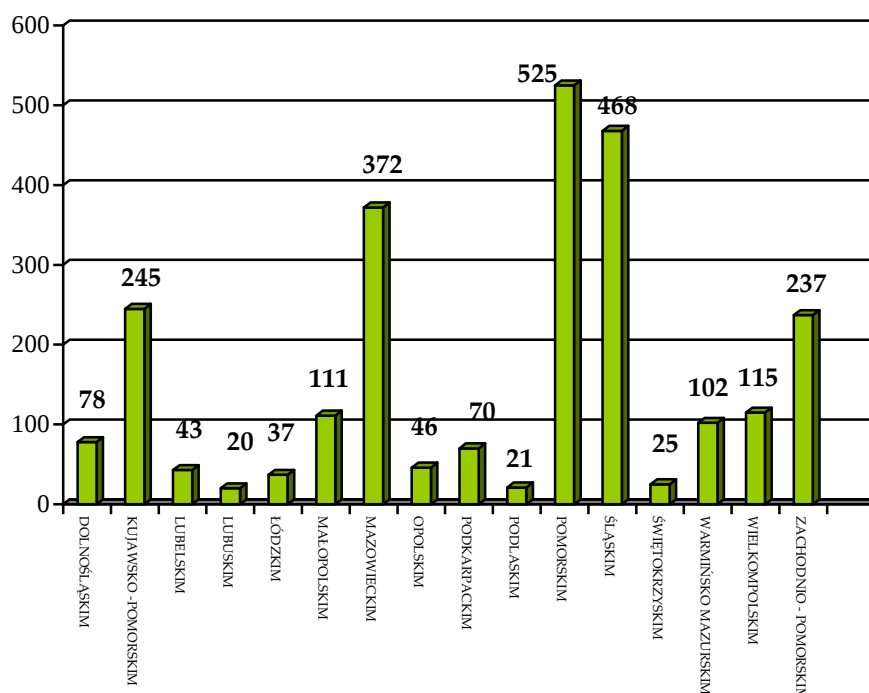
Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

W 2014 roku do sądów polubownych wpłynęło o 82 wnioski mniej niż w 2013 r.

Przedsiębiorcy 1 084 razy nie wyrazili zgody na rozstrzygnięcie sprawy przez polubowny sąd konsumencki (43 proc. wszystkich wniosków). W 2013 r., przedsiębiorcy nie wyrazili zgody na rozpatrzenie sprawy przez te sądy 990 razy, co stanowiło 38 proc. wszystkich złożonych wniosków.

Średnia wartość przedmiotu sporu wyniosła 1 539,6 zł przy czym w 2013 r. wynosiła 845,4 zł.

Wykres 19. Liczba wniosków skierowanych do stałych polubownych sądów konsumenckich w wojewódzkich inspektoratach IH

Źródło: opracowanie Departament Inspekcji Handlowej na podstawie danych przekazanych przez wojewódzkie inspektoraty IH

W postępowaniu przed stałymi polubownymi sądami konsumenckimi wydano 185 wyroków (w 2013 r. było to 180 wyroków), z czego:

- 85 uznające roszczenia konsumentów (w 2013 r. – 98 wyroków),
- 100 oddalających roszczenia konsumentów (w 2013 r. – 82 wyroby).

Ponadto zawarto 840 ugód, z czego 756 w postępowaniu wstępnym i 84 przed sądem. W 2013 r. zawarto 866 ugód, z czego 766 w postępowaniu wstępnym i 100 przed sądem.

W roku 2014 nastąpił spadek liczby wniosków wpływających do stałych polubownych sądów konsumenckich działających przy wojewódzkich inspektorach Inspekcji Handlowej o 82. Wzrosła również liczba odmów przedsiębiorców zapisu na sąd o 94.

5. PROWADZENIE PRZEZ WOJEWÓDZKICH INSPEKTORÓW INSPEKCJI HANDLOWEJ LIST RZECZOZNAWCÓW DO SPRAW JAKOŚCI PRODUKTÓW LUB USŁUG

Zgodnie z ustawą o Inspekcji Handlowej wojewódzki inspektor prowadzi listę rzeczoznawców do spraw jakości produktów lub usług. Rzeczoznawcy wpisani na listę są powołani do wydawania opinii o jakości produktów lub usług na zlecenie:

- konsumenta,
- przedsiębiorcy,
- stałego polubownego sądu konsumenckiego,
- wojewódzkiego inspektora,
- powiatowego (miejskiego) rzecznika konsumentów,
- organizacji społecznej, do której zadań statutowych należy ochrona konsumenta.

Prowadzenie list ma na celu ułatwianie dostępu do specjalistów, których rzetelne i bezstronne opinie mogą być pomocne w rozstrzyganiu sporów pomiędzy konsumentami a przedsiębiorcami. Informacje o listach są udostępniane na stronach internetowych Inspekcji Handlowej.

Osoby zainteresowane wpisaniem na listę wypełniają wniosek, który następnie wnoszą do właściwego terenowo wojewódzkiego inspektora Inspekcji Handlowej.

Do wniosku dołącza się:

- kopie świadectw, dyplomów, zaświadczeń potwierdzających posiadane wykształcenie i kwalifikacje zawodowe,
- opinie właściwych szkół wyższych, instytutów, jednostek badawczo – rozwojowych, stowarzyszeń naukowych – technicznych lub organizacji zawodowych, rekomendujących wpisanie na listę.

Po rozpatrzeniu wniosku wojewódzki inspektor Inspekcji Handlowej do osoby ubiegającej się o wpisanie na listę kieruje informację w przedmiocie wpisu.

Wojewódzki inspektor jest zobowiązany do sporządzenia rocznej informacji dotyczącej prowadzenia listy i działalności rzeczoznawców i przedłożenia jej Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Z nadesłanych przez wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej informacji wynika, że w dniu 31 grudnia 2014 r. na listach rzeczoznawców do spraw jakości produktów lub usług znajdowało się 771 rzeczoznawców, dysponujących specjalistycznymi wiadomościami w zakresie różnych dziedzin m.in. obuwia, galanterii skórzanej, tkanin, mebli, usług motoryzacyjnych itp.

W roku 2014 do list rzeczoznawców dopisano 25 osób, zaś z różnych przyczyn z list skreślono 24 rzeczoznawców (głównie rezygnacja rzeczoznawcy lub śmierci). W roku 2014 w obrębie wszystkich inspektoratów Inspekcji Handlowej złożono 17 skarg na działalność rzeczoznawców. W ich wyniku wojewódzcy inspektorzy wystosowali do rzeczoznawców pisma, w toku postępowań wyjaśniających. Wpływające na działalność rzeczoznawców skargi były szczegółowo rozpatrywane zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Ilość wydanych opinii przez rzeczoznawców wpisanych na listę rzeczoznawców do spraw jakości towarów i usług jest trudna do oszacowania, gdyż wojewódzkie inspektoraty nie posiadają danych w tym zakresie szczególnie z uwagi na fakt wydawania opinii bezpośrednio konsumentom lub innym podmiotom uprawnionym do ich uzyskania.

Najczęściej wydawane przez rzeczoznawców ekspertyzy dotyczyły obuwia i wyrobów skórzanych. Statystycznie są to także wyroby, które najczęściej są reklamowane przez konsumentów.

Załącznik nr 1

Wykaz tematów kontroli planowych zrealizowanych w roku 2014

KONTROLE W ZAKRESIE DYREKTYW NOWEGO PODEJŚCIA

1. Kontrola zabawek
2. Kontrola sprzętu elektrycznego
3. Kontrola wymagań ekoprojektu
4. Kontrola wag nieautomatycznych
5. Kontrola maszyn
6. Kontrola wyrobów pirotechnicznych
7. Kontrola środków ochrony indywidualnej
8. Kontrola etykiet energetycznych

KONTROLE W ZAKRESIE OGÓLNEGO BEZPIECZEŃSTWA PRODUKTÓW

1. Kontrola samochodowych płynów do spryskiwaczy
2. Kontrola podpałek do grilla
3. Kontrola wyposażenia samochodów
4. Kontrola urządzeń wypornościowych do nauki pływania
5. Kontrola produktów rażących prądem
6. Kontrola obuwia
7. Kontrola mebli dla małych dzieci
8. Kontrola rowerów dla dzieci i i akcesoriów rowerowych
9. Kontrola artykułów dla dzieci
10. Kontrola drabin
11. Kontrola rolet i żaluzji
12. Kontrola mebli ogrodowych
13. Kontrola wyrobów konfekcyjnych dla dzieci

KONTROLE W ZAKRESIE ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

1. Kontrola mleka i przetworów mlecznych ukierunkowana na ujawnianie zafałszowań innymi tłuszczami (w tym smalcem) oraz mlekiem pochodzącym od zwierząt innych niż deklarowane w nazwie i składzie wyrobu
2. Kontrola jakości handlowej oliwy z oliwek
3. Kontrola jakości i prawidłowości oznakowania w miejscu sprzedaży środków spożywczych oferowanych luzem
4. Kontrola jakości i prawidłowości oznakowania usług gastronomicznych typu fast-food
5. Kontrola jakości i prawidłowości oznakowania soków z wyłączeniem soków produkowanych z koncentratów soków (w szczególności badania w kierunku zafałszowania poprzez dodatek cukru, wody i konserwantów)
6. Kontrola prawidłowości oznakowania w zakresie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych

7. Kontrola prawidłowości obrotu wyrobami alkoholowymi i tytoniowymi
8. Kontrola jakości i prawidłowości oznakowania wód, wód „smakowych” oraz napojów, głównie energetyzujących
9. Kontrola prawidłowości oznakowania produktów dobrowolnymi informacjami typu: „domowy”, „tradycyjny”, „naturalny”, „bez konserwantów”, „bez barwników”, „wolny od GMO”
10. Kontrola prawidłowości oznakowania i identyfikowalności produktów rolnictwa ekologicznego
11. Kontrola jakości handlowej wyrobów czekoladowych
12. Kontrola jakości i prawidłowości oznakowania mrożonych produktów rybactwa
13. Kontrola jakości mleka i przetworów mlecznych
14. Kontrola prawidłowości funkcjonowania usług gastronomicznych w rejonach o nasilonym ruchu turystycznym, w sezonie letniego wypoczynku
15. Kontrola prawidłowości funkcjonowania usług gastronomicznych oferujących potrawy kuchni zagranicznych (azjatyckiej, tureckiej, włoskiej, itd.)
16. Kontrola produktów posiadających chronione oznaczenia ChOG, ChNP, GTS
17. Kontrola jakości i oznakowania jaj spożywczych
18. Kontrola jakości i prawidłowości oznakowania mięsa i przetworów mięsnych
19. Kontrola prawidłowości oznakowania produktów rolnictwa ekologicznego głównie zagranicznego pochodzenia

KONTROLE W ZAKRESIE INNYCH PRODUKTÓW NIEŻYWNOŚCIOWYCH I USŁUG

1. Kontrola produktów włókienniczych
2. Kontrola przestrzegania przez przedsiębiorców, których działalność polega na sprzedaży odbiorników cyfrowych, przepisów art. 6 ust. 1,2 i 5 ustawy o wdrożeniu naziemnej telewizji cyfrowej
3. Kontrola prawidłowości obrotu akumulatorami samochodowymi i bateriami
4. Kontrola wyrobów pod względem zawartości niektórych substancji chemicznych
5. Kontrola legalności i prawidłowości działania przedsiębiorców prowadzących usługi dla ludności
6. Kontrola legalności działania przedsiębiorców prowadzących sprzedaż produktów przez Internet
7. Kontrola produktów biobójczych oferowanych w placówkach hurtowych i detalicznych
8. Kontrola prawidłowości etykietowania opon pod kątem efektywności paliwowej i innych zasadniczych parametrów
9. Kontrola prawidłowości oznakowania substancji i mieszanin niebezpiecznych, w tym zimowych płynów i koncentratów do spryskiwaczy samochodowych oraz płynów do chłodziw samochodowych
10. Kontrola prawidłowości oznakowania detergentów, w tym rekontrola zimowych płynów do spryskiwaczy szyb samochodowych
11. Kontrola prawidłowości wprowadzania do obrotu pojazdów, przedmiotów wyposażenia lub części przeznaczonych dla konsumentów (homologacja)